Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 146 (9642). • 1989 йил 8 август • сешанба • Баҳоси 3 тийин.

М. С. ГОРБАЧЕВнинг

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ БИРИНЧИ СЕССИЯСИ ИШИ ЯКУНИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

СССР Олий Советининг сессиясида М. С. Горбачев якунловчи нутқ сўзлади.

СССР янги Олий Совети биринчи сессиясининг кун тартибидаги масалалар тугади, деди у. Биз таътилга чиқиб кетишимиз керак, лекин бу тушунча ҳозир анчагина шартли равишда қўлланилиши мумкин, деб ўйлайман. Чунки, Олий Совет комитетлари ва комиссиялари, Президиум ва аппарат ўз фаолиятини давом эттиришлари, зарур тайёргарлик ишларини бажаришлари лозим, бу ишлар СССР Олий Советининг иккинчи сессиясига мўлжалланган катта қонунчилик программаси бажарилишини таъминлаш имконини беради. Бизнинг олдимизда қайноқ, қизғин меҳнат билан тўлиб-тошган куз турибди.

СССР Олий Совети биринчи сессиясининг икки ойлик иш якунларини қандай баҳолаш керак? Бу хусусда турли мулоҳазалар мавжудлигини биламан. Аммо, халқ депутатлари съезди, сўнгра эса у сайлаган Олий Советнинг биринчи сессияси ҳам мамлакат турмушидаги бурилиш воқеаси бўлганлигини ҳеч ким инкор этмайди. Энди бизда халқ ваколатхоналарининг дабдабали эмас, балки ҳақиқий ишловчи органлари бор. Бутуниттифоқ минбари борки, совет жамияти барча табақаларининг орзу-умидлари ва иродасини ифода этувчи депутатларнинг овози ана шу минбардан бемалол янграмоқда. Шу тариқа социалистик ҳуқуқий давлатнинг ишончли пойдевори қўйилди, қайта қуришнинг муқаррарлиги кафолатлари мустаҳкамланди, унинг энг муҳим вазифаси — социализмни демократия билан боғлаш вазифасини ҳал этиш учун пухта сиёсий шарт-шароитлар яратилган.

Бугун биз сизлар билан биргаликда шуни таъкидлай оламизки, мамлакат давлат ҳокимияти олий органларини қайта қуриш режасининг ўзи тўғрилиги тасдиқланди.

Маълумки, совет системаси афзалликларини парламентаризм нафлари билан боғлаш тўғрисидаги ленинча фикр унга асос қилиб олинган эди. Агар шу пайтгача бу ғояни амалда рўёбга чиқариш мумкинлиги хусусида шубҳа-гумонлар мавжудлиги эҳтимолдан холи бўлмаган бўлса, эндиликда бундай шак-шубҳалар учун ўрин қолмади, деб ўйлайман.

Съезд халқ иродасининг қудратли қуроли, давлат ва ижтимоий ривожланишимизнинг энг муҳим, конституцион масалаларини демократик асосда ҳал этишга қодир эканлигини кўрсатди. СССР Олий Советига ҳам худди шундай баҳо бериш баб-баравар даражада адолатли бўлур эди.

Олий Совет сессиясини халқ депутатлари съезди ишининг давоми ва чуқурлаштирилиши, деб ҳисоблаш мумкинми? Бу шунчаки қуруқ савол эмас, у ҳамиша кун тартибида турибди, биз уларга ҳар хил жавобларни эшитяпмиз. Олий Совет съезд ғояларининг ифодачиси бўла олармикан, съезд белгилаган йўлни билимдонлик билан амалга ошира олармикан, деган шубҳа-гумонлар айтилди. Сессия ўзининг бутун иши билан шу йўлга содиқ эканлигини намойиш қилди, уни амалда рўёбга чиқариш учун ҳамма ишни қилди, деса бўлади.

Биз СССР Олий Советининг ишига мумкин қадар кўпроқ профессионализм бағишлашга, масалаларни муҳокама қилишнинг митингбозлик шаклларидан омма билан алоқага зиён етказмай қутилишга уриниб кўрдик. Менимча, бунга ҳам асосан муваффақ бўлинди. Шу боисдан тўла асос билан айтиш мумкинки, съезд белгилаган йўлни амалга ошираётган қонун чиқарувчи, ижрочи ва назорат қилувчи доимий ишлайдиган олий ҳокимият органининг амалий варианти топилди.

Олий Совет икки минг кишидан кўпроқ бутун депутатлар корпусидан алоҳида ажралиб, қандайдир биқиқ коллегияга айланиб қолади, деган хавотирликлар ҳам пуч бўлиб чиқди.

Олий Совет палаталарининг амалда ҳар бир қўшма ёки алоҳида-алоҳида мажлисларининг ишида СССР Олий Советига аъзо бўлмаган халқ депутатларининг нуфузли отряди қатнашди. Ана шу депутатлар мунозараларда иштирок этиш, ўз таклифларини киритиш, муҳокаманинг боришига ва қарорларнинг қабул қилинишига реал таъсир ўтказиш учун тўла имкониятга эга бўлдилар. Бизнинг бугунги мажлисимиз ҳам бунинг далилидир. Хуллас, съезд билан СССР Олий Совети ўртасидаги узлуксиз алоқа бу соҳада ҳам сусайгани йўқ.

Биз ҳокимият олий органларининг янги структураларини тайёрлаш чоғида муаммолар асосан Олий Совет комитетлари ва комиссияларида пухта ишлаб чиқилишига асосландик. Шу жиҳатдан ҳам сиёсий ислоҳот концепцияси ўзининг яшаш қобилиятини тасдиқлади. Комиссиялар ва комитетлардаги 900 дан зиёд депутат кенг кўламдаги ишларни авж олдириб юбордилар, бунда уларнинг ярми СССР Олий Советига аъзо бўлмаган халқ депутатлари эди. Бу ишга турли билим тармоқларидан мутахассислар, таниқли олимлар кенг кўламда жалб этилдилар. У ёки бу муаммони кўриб чиқиш учун зарур бўлган ижодий потенциал вужудга келтирилди.

Аммо шуни таъкидламоқчиманки, халқ ҳокимияти иш олиб бориши бундай шаклининг имконияти ҳали асло тўлиқ рўёбга чиқарилмаган. Сизлар бу гапга қўшиласизлар, деб ўйлайман. Кейинчалик комиссиялар ва комитетлар ишининг СССР Олий Совети фаолияти умумий ҳажмидаги салмоғи ортиб боради.

Сизлар билан биз халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети ишининг мана шу шубҳасиз ижобий ва ғоят муҳим якунларини қайд эта туриб, уларни ташкил этиш ҳамда ишлашидаги камчиликлар, заифликларни ҳам кўришимиз лозим. Биз ҳамиша ҳам уюшқоқ бўлганимиз йўқ, бу эса қимматли вақтни йўқотишга олиб келди. Матбуотда ҳам, гражданларнинг мурожаатларида ҳам ҳаддан ташқари гапдонлик ва баландпарвоз нутқларга мойиллик, баъзида эса аксинча, бир-биримиз билан муомала парламент маданиятининг етишмаслиги каби парламентларга хос иллатларнинг белгилари кўрсатиб ўтилди.

Бизнинг янги олий ҳокимият органларимиз ҳали ўзининг тўла қувватига эришган эмас, ўзларининг барча имкониятларидан фойдаланишгани йўқ, албатта. Аммо, шуни кўрмаслик мумкин эмаски, Олий Совет ўз фаолиятини бошлаши биланоқ унинг ишини кузатиб турган миллионлаб кишиларнинг кўз ўнгида кун сайин тобора кучайиб, муаммоларни ҳал этишда чуқур ёндашаётганлигини намойиш қилмоқда. Шу минбардан туриб сўзланаётган нутқлар сиёсий аҳамияти жиҳатидан анча каттароқ ва аниқ-равшан, мазмуни жиҳатидан асослироқ бўлиб қолмоқда. Мунозаралар савияси ва уларнинг натижадорлиги ошмоқда, комитетлар, комиссиялар ва палаталарнинг мажлисларида депутатлар қонунчилик иши санъатини эгалламоқдалар, тажриба орттирмоқдалар.

Хуллас, Олий Советнинг биринчи сессиясидан олинган умумий таассурот биз кучли, ишлашга қобилиятли совет парламентига эга бўламиз, деб ишонч билдириш имконини беради. Ҳозир у шундай бўлмасада, аммо, бундай хулоса чиқариш учун асослар борлигига ишончим комил.

Бу гап, мамлакат ва халқ тақдири боғлиқ бўлган сиёсий қарорлар бундан буён ва ҳамиша 3—4 кишидан иборат тор доирада эмас, балки халқ депутатлари томонидан, ёпиқ тартибда эмас, балки ошкора, бутун жамиятнинг кўз ўнгида тайёрланади, муҳокама этилади ва қабул қилинади, деган маънони билдиради. Совет кишиларининг кўз ўнгида эмас, балки уларнинг ғоят фаол иштирокида тайёрланади, муҳокама этилади ва қабул қилинади. Ҳокимият олий органларини тузиш билан бир қаторда совет халқининг сиёсий онги ниҳоятда ўсганлиги сиёсий ислоҳот биринчи босқичининг ғоят муҳим натижаси бўлди.

Бизнинг оммавий ахборот воситаларимиз кейинги икки ярим ой ичида мамлакат сиёсий мактабдан ўтди, деб хабар қилди. Жўшқинлиги жиҳатидан бу бутун бир дорилфунун бўлди, деб ўйлайман. Фаол гражданларни тарбиялаш — сиёсий ислоҳотнинг яна бир, эҳтимол, муҳимлиги жиҳатидан энг катта натижасидир.

Энди ишимизнинг амалий якунларига киритиш мумкин бўлган натижалар тўғрисида, аввало, шуни таъкидлаш керакки, қонун чиқарувчи ва ижрочи ҳокимият ўртасида янги муносабатлар вужудга келтирилди — уларнинг табиати ва вазифасига кўра, бу муносабатлар худди шундай бўлиши ҳам керак.

Лениндан кейинги бутун давр мобайнида илк бор бизда шундай ҳукумат тузилдики, унинг ҳар бир аъзоси, аввало, комитетлар ва комиссияларда, сўнгра эса палаталарнинг мажлисларида депутатларнинг қаттиқ имтиҳонидан ўтиши лозим эди. Идораларимизнинг раҳбарлари ишонч ёрлиғини олиб, эндиликда ўзлари баён этган программаларни ҳамда зиммаларига олган мажбуриятларни бажариш, қайта қуришни қатъиян олға силжитиш учун ўзларининг бутун куч ва қобилиятларини ишга солишлари шарт. Ўз-ўзидан равшанки, Олий Совет ҳукуматнинг ишини бундан буён ҳам назорат қилиб туради, айни вақтда майда-чуйда ишларга ҳаддан ташқари аралашавериб, уни қийнаб қўймайди.

Ҳукумат составини тасдиқлаш Олий Советнинг фармойиш бериш вазифасига киради. Бу вазифа палаталарнинг, комитетлар ва комиссияларнинг ишида катта ўрин олиши ҳозирнинг ўзидаёқ кўриниб турибди. Шундай бўлсада қонунчилик — улар фаолиятининг асосий майдонидир. Бунда нисбатан қисқа муддат ичида вақт тақчиллигига қарамай, бир қанча кечиктириб бўлмайдиган қарорларни қабул қилибгина қолмай, шу билан бирга келажак учун салмоқли замин ҳозирлашга ҳам муваффақ бўлинди.

Биринчидан, Олий Советнинг ўзини ташкил этишни ва иш тартибини регламентга солувчи қонун актлари Олий Советнинг навбатдаги сессиясида кўриб чиқиш учун тайёр бўлиши керак ва бунинг учун ҳозирдаёқ кўп нарса қилинди. Халқ депутатларининг мақоми тўғрисидаги қонун, СССР Олий Советининг регламенти ва бошқа бир қанча қонун актлари шулар жумласидандир. Уларнинг аҳамияти ғоят катта. Олий Совет ишининг самарадорлиги кўп даражада унинг механизми қай даражада созланганлигига, иш тартиби яхши йўлга қўйилганлигига, ёрдамчи хизматлар аниқ ва баҳамжиҳат ҳаракат қилишларига боғлиқ эканлиги ҳаммага равшан.

Иккинчидан, иқтисодий ва сиёсий ислоҳотни янада авж олдириш учун ҳуқуқий асослар вужудга келтириши лозим бўлган бир туркум қонунлар жадал суръатлар билан тайёрланмоқда. Мулкка эгалик тўғрисидаги, ер ва ердан фойдаланиш ҳақидаги, ижара тўғрисидаги, ягона солиқ системаси ҳақидаги, иттифоқдош республикаларда маҳаллий ўзини-ўзи бошқарув ва хўжаликнинг умумий асослари, экономика ва социал соҳага раҳбарликнинг умумий асослари тўғрисидаги, коллектив меҳнат низоларини ҳал этиш тартиби ҳақидаги, касаба союзларининг ҳуқуқлари тўғрисидаги, ёшлар ҳақидаги қонунлар энг муҳим қонунлар бўлиб, биз келишиб олганимиздек, улар биринчи навбатда кўриб чиқилиши лозим.

Биз куздаёқ бевосита Конституцияни давом эттирувчи қонунларни — матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари тўғрисидаги, гражданларнинг жамоат бирлашмалари ҳақидаги, виждон эркинлиги тўғрисидаги қонунларни пухта кўриб чиқишга кириша оламиз, деб умид қилиш учун асослар бор.

СССР Олий Совети диққат-эътиборни аввало иқтисодий ва ижтимоий муаммоларга қаратди. Ҳукуматни тузиш чоғида ҳам бу нарса кучли намоён бўлди, бунда мана шу масалалар аслида марказий масалалар бўлди. Бу нарса Болтиқбўйи республикаларининг хўжалик ҳисобига ўтиши тўғрисидаги масалани муҳокама этиш чоғида ҳам тўла даражада сезилиб турди. Мунозара жуда фаол бўлди, биргаликдаги изланишлар эса бизнинг бутун федерациямиз учун ғоят муҳим бўлган қарорларни қабул қилишга олиб келди.

(Давоми иккинчи бетда).

Тошкент область партия комитетида

ОБЛАСТЬ партия комитетининг навбатдаги бюро мажлисида Бекобод шаҳридаги автотранспорт корхонаси ҳайдовчиларининг 1989 йилнинг 19 июлида ишга чиқмаганликлари факти тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

Шу куни иккита автоколоннанинг 100 нафар ҳайдовчиси раҳбарлар олдига иш ва турмуш шароитларини яхшилаш бўйича талаблар қўйиб, маршрутларга чиқишдан бош тортдилар. Транспортчилар меҳнат можароларини ҳал қилишнинг энг кескин шаклини танлаб шаҳардаги саноат корхоналари ва ташкилотлари ишчилари ҳамда хизматчиларига сезиларли маънавий ва иқтисодий зарар етказдилар.

Агар автокорхона раҳбарлиги, шаҳарнинг партия, совет органлари, «Ташоблпасстранс» бирлашмаси, Ўзбекистон ССР Автотранспорт ва йўл қурилиши министрлиги йиллар давомида тўпланиб қолган муаммоларни ўз вақтида ҳал қилганларида можаронинг бўлмаслиги мумкинлиги таъкидланди. Автокорхонани янги иқтисодий шароитларда ишлашга тайёрлаш, барча бўғинлар кадрлари ўқуви, хўжалик ҳисобининг асосларини тушунтириш паст ташкилий савияда ўтказилди. Ремонт хизматларининг техникавий жиҳозлари қатор йиллар давомида янгиланмаяпти, анжомлар, эҳтиёт қисмлар кескин етишмайди, авария—ремонт хизмати, диагностика-профилактика линияси яхши ишламаяпти. Корхонада узоқ вақт давомида қатор социал масалалар, жумладан уй-жой, болалар боғчаси қурилиши учун, меҳнат ва дам олиш шароитларини яхшилаш учун маблағлар ажратиш каби масалалар ҳал қилинмаяпти. Коллектив шартнома қуйи ишлаб чиқариш бўғинларида олдиндан муҳокама қилинмай тузилган ва ишчиларнинг энг зарур эҳтиёжларини акс эттирмайди.

Бекобод шаҳар партия комитети бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлиги ва обрўсини ошириш, партия ички демократиясини такомиллаштириш масалаларида ўз фаолиятини суст қайта қурмоқда. Мавжуд камчиликлар ва хатолар кўп жиҳатдан автомобиль транспорти ва тош йўллар ходимлари касаба союзи область комитети томонидан амалий ёрдам йўқлиги билан боғлиқдир.

Область партия комитети бюроси Бекобод автокорхонасининг партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва меҳнат коллективи кенгаши ишидаги катта камчиликлар ва хатолар, бу ташкилотларнинг меҳнаткашларнинг эҳтиёж ва талабларидан ажралиб қолганлиги, носоғлом ахлоқий-психологик муҳит, социал соҳанинг ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги, план-топшириқлари ва моддий-техника таъминотининг бир-бирига мувофиқ эмаслиги ҳайдовчиларнинг ишга чиқмаслигига олиб келган асосий сабаблардир, деб эътироф этди.

«Ташоблпасстранс» бирлашмаси (ўртоқ С. Н. Раҳматуллаев) ва Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва йўллар қурилиши министрлиги (ўртоқ С. П. Василенко) раҳбарлигининг автомобиль корхонасида йиғилиб қолган муаммоларни ҳал қилиш бўйича чоралар белгилаганликлари, масала Бекобод шаҳар партия комитети мажлисида кўриб чиқилганлиги эътиборга олинди. Ишчиларнинг ишга чиқмаслигига сабаб бўлган социал муаммоларни ҳал қилмаганлиги ва сиёсий калтабинлиги учун автокорхона директори Э. Болтабоевга КПСС аъзоси ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди ва у бирлашма буйруғи билан эгаллаб турган лавозимидан озод қилинди. Партия бюроси секретари А. Қодировга, бош экономист Ю. Каримовга қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди.

(Давоми иккинчи бетда).

«ҲОСИЛ—89»: ЎЗАРО ТЕКШИРИШ

СИРДАРЁЛИКЛАР ЧИНОЗДА

Саидвали ака Жўраев Ғалаба районидаги «Коммунизм» совхозининг 2-бўлимига етакчилик қилади. Тажрибали пахтакор, ажойиб ташкилотчи. Ўтган ҳафтанинг охирларида Сирдарё области ўзаро текшириш бригадаси вакиллари унинг бўлимига меҳмон бўлиб келишди. Мусобақадошлар пахтазорларни синчиклаб кўздан кечиришди. Ўзаро тажриба алмашишди. Ғўзанинг ривожидаги кечикишни қандай қилиб тугатиш тўғрисида маслаҳатлашдилар.

— Биз аксарият майдонлардаги экилган чигитларни қайта бузиб экмадик,— деди группа раҳбари, Оқолтин районидаги «Партия XXIV съезди» совхози директори Омонкелди Айдаров,— агротехника советида шунга келишдик. Қандай қилиб бўлмасин қийинчиликларни енгамиз, кўчатларни бутлаб оламиз, дедик. Қўшимча тадбирлар кўрилди. Ишлов беришни кучайтирдик. Ҳар бир қарич майдон эътиборда бўлди. Натижа анча дуруст бўлди. Ягана қилишда ҳам ортиқча меҳнатга эҳтиёж қолмади.

— Бизда эса аҳвол бошқачароқ бўлди,— деб айтишди ғалабаликлар.— Барча майдонга чигитни қайта экишга тўғри келди. Тўғри, уруғлик етишмади. Лекин иложини қилдик. Ҳатто айрим майдонларга кўлда чигит экишга тўғри келди. Бу йилги сабоқдан тўғри хулоса чиқариб оламиз.

— Мардона меҳнат қилибсизлар,— деди «Фарғона» совхозининг бригада бошлиғи Толибжон Камолов.— Ҳар иккимизда ҳам шароит бир хил экан,— сизот суви тупроқ юзасига яқин жойлашган. Парвариш ишларида эҳтиёткорлик, омилкорлик талаб этилади.

Шундан сўнг Саидвали ака ғўзанинг ривожини тезлаштириш, мўлжалдаги ҳосилни тўплаш учун кўрилган чора-тадбирлар ҳақида гапириб берди. Ҳозирнинг ўзидаёқ ҳар туп ғўзада 10 та кўсак бор. Ҳосилга ҳосил қўшилмоқда.

Шу куни сирдарёликлар райондаги Ленин номли, Энгельс номли, «Заря коммунизма», Димитров номли, Ҳамза номли колхозларда ҳам бўлдилар.

Ютуқларни кўрсатиш билан бирга қимматли маслаҳатлар бердилар.

Масалан, Оқолтин райони пахтазорларида ғўзага қарши курашда биологик усулдан муваффақиятли фойдаланилмоқда. Бироқ, Ғалаба районида бу соҳада имкониятдан тўла фойдаланилаяпти деб бўлмайди. «Ўзбекистон ССР 5 йиллиги» совхозида эндигина биологик фабрика қурилиши бошланди. Бу иш анча қийинчилик билан амалга ошмоқда. Жиҳозлар, қурилиш материалларини топиш қийин бўлмоқда. План бўйича 36 та ҳавони мўътадиллаштириб берадиган ускуна қурилиши керак, лекин бундай ускуна ҳеч қаерда йўқ. Нима қилиш керак? Область ташкилотлари ёрдам беришармикин? Ахир бу фабрика декабрь ойида ишга туширилиши керак. Апрелда эса зарур кушандалар олиниши зарур.

Сирдарёликлар Чиноз районида бўлишганида ҳам пахтакорларнинг қаҳрамонона меҳнат қилиб, табиий қийинчиликларни ақл-идрок билан енгиб, мўл-ҳосил етиштириш учун астойдил курашаётганликларининг гувоҳи бўлдилар. Айниқса, улар «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозининг СССР халқ депутати Фекрет Сефершаев бошлиқ бригадаси ишидан хурсанд бўлдилар.

Областимиз кўпгина районларида бўлиб, пахтазорларни кўздан кечирган сирдарёликлар қимматли маслаҳатлар бердилар. Айни кунларда уларнинг маслаҳатлари асосида ғўза парвариши қизғин давом эттирилмоқда.

Суратда: сирдарёлик мусобақадошлар Чиноз районидаги «Қизил Октябрь» колхозининг М. Норқулова бошлиқ бригадаси даласида.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КПСС Марказий Комитети «Марказий партия матбуотини қайта қуришга доир баъзи масалалар тўғрисида» қарор қабул қилди.

КПССнинг совет жамиятини янгилашга қаратилган сиёсий йўлини амалга оширишда оммавий-ахборот воситалари фаол қатнашмоқда, дейилади қарорда. Ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий турмушнинг барча соҳаларида ошкораликни, рўй-ростлик ва ҳаққонийликни қарор топтираётган, танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириб бораётган оммавий-ахборот воситалари ўтмишни ва ҳозирги даврни холис идрок этишга, турғунлик ва тўхтаб қолиш сабабларини аниқлаб, уларни бартараф этишда партияга, бутун халққа ёрдам бермоқдалар, одамларни бунёдкорлик ишига ундамоқдалар, уларда фаол гражданлик позициясини шакллантирмоқдалар. Айни вақтда 1985 йилнинг апрелидан кейинги ижтимоий ривожланиш сабоқлари оммавий-ахборот воситаларининг ўзи ҳам такомиллашиш ва қайта қуришга муҳтож эканлигини кўрсатмоқда. Уларнинг фаолияти баъзида турмуш талабларидан орқада қолмоқда, партия олға сурган вазифаларга тўла ҳажмда мос келмаяпти. Айрим матбуот органлари баъзан сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишдаги ўз ўрнини бир ёқлама тушунмоқдалар, куч-ғайратларни чуқур таҳлилга, амалий ишга, қайта қуришнинг долзарб муаммоларини ҳал этишда жамиятнинг барча кучларини жипслаштиришга сафарбар этмай, у ёки бу камчиликларни очиб ташлаш билан чекланиб қолмоқдалар.

Марказий газета ва журналларнинг неча ўн йиллар муқаддам таркиб топган структураси сиёсий ва иқтисодий ривожланишга тобора зид бўлиб қолмоқда, дейилади КПСС Марказий Комитетининг қарорида. Партия ва давлат органларининг вазифаларини аниқ белгилаб қўйиш партия ташкилотларининг фаолиятини қайта қуриш билан бир қаторда партия матбуоти ишини қайта қуриш, жамият тараққиётининг ҳал қилувчи босқичида унинг самарадорлигини ошириш заруратини олға сурмоқда.

КПСС Марказий Комитети «Правда» газетасининг, марказий партия газеталари ва журналларининг, бутун партия матбуотининг куч-ғайратини КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленуми ва Марказий Комитетнинг шундан кейинги Пленумлари, партия XXVII съезди ишлаб чиққан ҳамда XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида мустаҳкамланган сиёсий йўлни амалга оширишда матбуотдан яна ҳам тўлиқроқ фойдаланишга қаратиш зарур, деб ҳисоблайди. Партия матбуоти қайта қуришнинг назарий бойлиги ва амалий тажрибаси уйғунлашувига, жамиятнинг сиёсий авангарди бўлмиш партиянинг ленинча концепцияси қайта тикланишига, мамлакат тараққиётининг, янгиланиш идеологиясининг, омма ўртасида ташкилотчилик ишларининг, КПСС кадрлар сиёсатининг, халқаро фаолиятининг, партия турмушини ва бутун совет жамиятини демократиялашнинг ғоят муҳим масалаларини ишлаб чиқишга фаол кўмаклашиши лозим.

КПССнинг партия ва давлат органлари вазифаларини аниқ белгилаб қўйишга, партия матбуотини, тор идоравий ва технократик ёндошувлардан халос этишга қаратилган йўлига мувофиқ КПСС Марказий Комитетининг қарорида марказий партия газеталари ва журналлари структурасини такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар белгилаб берилади. 1990 йилдан бошлаб «Социалистическая индустрия» ва «Строительная газета» негизида КПСС Марказий Комитетининг кундалик «Рабочая трибуна» («Ишчи минбари») газетасини ташкил қилишга қарор қилинди. Янги нашр ишчилар синфининг турмушини кенг ёритиши, ҳозирги совет жамиятида, давлат ишларини бошқаришда унинг ҳал қилувчи мавқеини ҳар томонлама кўрсатиши, ижтимоий-сиёсий ва социал-иқтисодий ривожланишнинг энг муҳим муаммолари юзасидан меҳнаткашлар оммасининг позициясини ифода этиши, қайта қуриш учун курашда СССР халқларини жипслаштиришга фаол кўмаклашиши лозим. КПСС Марказий Комитетининг «Экономическая газета» ҳафтаномаси 1990 йилдан бошлаб КПСС Марказий Комитетининг ҳафталик «Экономика и жизнь» («Экономика ва ҳаёт») оммавий газетасига айлантирилади. Газетанинг вазифаси партия билан Совет давлатининг ижтимоий-иқтисодий сиёсати масалаларини, туб иқтисодий ислоҳотнинг назарий ва амалий муаммоларини, ижтимоий ишлаб чиқариш муносабатларини, қайта қуришнинг аниқ-равшан тажрибасини кенг ва оммабоп тарзда ёритишдан, ижтимоий-иқтисодий ўзгартишлар билан одамларнинг манфаатлари ва талаб-эҳтиёжлари, жамият барча табақалари ва ижтимоий группаларининг кундалик турмуши ўртасидаги реал алоқани кўрсатишдан иборатдир. «Сельская жизнь» газетасининг иловаси — «Вестник агропрома» ҳафтаномаси 1990 йилдан бошлаб ҳафталик «Земля и люди» иловасига айлантирилади, у мулкка эгаликнинг ҳар хил шакллари орқали қишлоқда ижтимоий-иқтисодий муносабатларни қайта қуришни ҳар томонлама ва чуқур кўрсатиши, меҳнат коллективларида қишлоқ хўжалик фани ва практикаси ютуқларини ўзлаштириш, қайта ишлаш саноатини техника жиҳатидан реконструкциялаш учун қулай вазиятни вужудга келтиришда партия ташкилотларига ёрдам бериши лозим.

Материалларнинг таҳлилий руҳда бўлишини кучайтириш, ахборот такрорланишини камайтириш, сонларнинг тематик мазмунини кенгайтириш учун КПСС Марказий Комитетининг «Советская культура» ва «Учительская газета» деган газеталари 1990 йилдан бошлаб ҳафтада бир марта чиқариладиган бўлади. «Строительная газета» чиқараётган «Архитектура» иловаси «Советская культура» газетасига берилади, бу газета театр ва кино ҳаётини ёритишга ихтисослашаётган «Экран и сцена» янги ҳафталик иловани ҳам чиқаради.

КПСС Марказий Комитетининг қарори партия журналларининг мазмунини актуаллаштиришни, уларнинг назарий ва профессионал савиясини оширишни, мазкур нашрларни жуда кўп ўқувчиларга мўлжалланган оммавий матбуотга айлантиришни кўзда тутади. «Коммунист» журналининг редакцияси КПСС Марказий Комитетининг назарий ва сиёсий журнали сифатида нашрнинг бош вазифаларини яна ҳам изчилроқ рўёбга чиқариб бориши, социализмни янгилаш назарияси ва практикасини ривожлантиришга, совет жамиятини қайта қуришга фаолроқ кўмаклашиши, бунинг учун журналхонларнинг кенг мунозараларидан, публицистиканинг самарали воситаларидан фойдаланиши лозим. «Партийная жизнь» журналининг ишини қайта қуриш керак. Партия фаолиятини янгилаш, партия ички муносабатларини демократиялаш масалалари, КПССнинг ижтимоий пешқадамлилиги, жамиятнинг сиёсий ва интеллектуал етакчиси сифатида унинг роли муаммолари журналнинг мазмунини белгилаб бериши керак. Мамлакатдаги принципиал янги сиёсий вазиятдан келиб чиқадиган ишнинг сиёсий шакл ва усулларини ўзлаштиришга йўналтирилган янги типдаги партия ходимини камол топтиришга кўмаклашиш — журналнинг бош вазифасидир.

1990 йилдан бошлаб КПСС Марказий Комитетининг «Диалог» ижтимоий-сиёсий журналини ташкил этиб, айни вақтда КПСС Марказий Комитетининг «Агитатор» ва «Политическое образование» журналларининг чиқарилишини тўхтатишга қарор қилинди. «Диалог» журналининг вазифаси — мамлакат сиёсий турмушининг ғоят хилма-хил шаклларини ёритишдан, турли нуқтаи назарларни келтириб, қайта қуришга нисбатан ижобий муносабатни фаол шакллантиришдан, идеология ишини янгилашга, уни эскиликдан, сафсатабозликдан ва сийқа усуллардан халос этишга, оғзаки сиёсий ташвиқот ва тарғиботни, партия ўқувини такомиллаштиришга ёрдам беришдан, ички ҳамда ташқи сиёсий турмушнинг, фан ва таълимни, маданият, адабиёт ва санъатни ривожлантиришнинг, ёшларни ўқитиш ва тарбиялашнинг одамларни қизиқтираётган барча масалалари хусусида улар билан рўй-рост мулоқот юргизишдан иборатдир.

КПСС Марказий Комитети иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларига, ўлка ва область партия комитетларига ўз нашрларининг структурасини қайта кўриб чиқишни ҳамда уни 1990 йилгача ушбу қарор талабларига мувофиқ ҳолга келтиришни, зарур ҳолларда партия бюджетида бўлган тармоқ матбуот органларини ўзгартиришни, уларнинг мазмунини яхшилаш, зарар кўришини камайтириш чора-тадбирларини амалга оширишни таклиф қилди.

Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларига, ўлка ва область партия комитетларига, КПСС Москва шаҳар комитетига, Украина Компартияси Киев шаҳар комитетига иттифоқдош республикалар матбуот давлат комитетлари ҳамда уларнинг жойлардаги органлари билан биргаликда район, шаҳар, бирлашган, округ, оқшомги шаҳар, область, ўлка ва республика газеталари ҳамда журналларини, шунингдек реклама-ахборот вақтли нашрларини шу мақсадлар учун республикалар, ўлкалар ва областларга ажратиб берилаётган қоғоз фондлари доирасида ва чиқариладиган нашрлар рентабел бўлгани тақдирда уларни очиш, ёпиб қўйиш ҳамда номларини ўзгартириш масалаларини мустақил равишда ҳал қилиш ҳуқуқи берилди. Партия комитетларининг органлари ёки партия бюджетида бўлган область, ўлка ҳамда республика газеталари ва журналларини ёпиш ҳамда очиш тўғрисидаги қарорлар уларни КПСС Марказий Комитети тасдиқлаганидан кейин кучга киради.

Давлат ва жамоат органларининг нашрлари бўлмиш марказий газета ва журналларни, шу жумладан ижтимоий-сиёсий, адабий-бадиий, тармоқ, илмий, фан-техника, реклама-ахборот вақтли нашрларини очиш ва ёпиш билан, шунингдек уларнинг ҳажми ва чиқиб туриш вақтини, редакцияларнинг иш ҳақи ва авторлик қалам ҳақи фондларини ўзгартириш билан боғлиқ масалалар бундан буён СССР Матбуот давлат комитетида кўриб чиқилади. Матбуот ҳамда бошқа оммавий-ахборот воситалари тўғрисидаги қонун қабул қилиниши билан барча газета ва журналларни ташкил этиш ҳамда уларнинг фаолиятини тўхтатиш СССР Олий Совети белгилаган тартибда қонун билан йўлга қўйилади.

М. С. ГОРБАЧЕВ НУТҚИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

СССР Олий Советининг муҳокамасига тақдим этилган Фармонларни тасдиқлаш чоғида ғоят мураккаб ва зиддиятли иқтисодий муаммолар синчиклаб кўриб чиқилди. Ҳозирги босқичда хўжалик юритишнинг ижара, хўжалик ҳисоби, кооперативлар, солиқ системаси каби энг асосий масалалари яна депутатларнинг диққат марказида бўлди.

Олий Совет давлат корхонаси тўғрисида илгари қабул қилинган қонунга киритган ўзгартишларни алоҳида эслатиб ўтса арзийди. Бу масала аввалига кун тартибида бўлмаганлиги ўзларингизга маълум. Унинг сессияга тақдим этилганлиги совет парламенти турмуш маромини аниқ пайқаб олаётганлигидан далолат беради. Иқтисодий ислоҳотнинг тезроқ олға силжиши учун имконият очиш мақсадида амалдаги қонунга тузатишлар киритишни айни турмуш тақозо этди. Катта иш қилинди, деб ўйлайман ва бунга тегишли тарзда баҳо берилади.

Ривожланишимизнинг ўткир, кечиктириб бўлмайдиган муаммолари юзасидан қарорлар қабул қилинганлигини съезд ва Олий Совет ишининг энг муҳим натижаларига киритиш кераклиги шубҳасиз. Мен аввало, икки кун илгари биз «Пенсия таъминоти ва аҳолига ижтимоий хизматни яхшилашнинг кечиктириб бўлмайдиган тадбирлари тўғрисида» қабул қилган қонунни назарда тутяпман. Халқ депутатлари жамият учун энг нозик бўлган шу масалани ҳал қилишни тезлаштиришни талаб этдилар ва зарур маблағларни излаб топишда ҳукуматга ёрдам бердилар. Партия, касаба союзлари, комсомол, тинчлик фонди, меҳнат коллективлари, бошқарув органлари, кўпгина бошқа жамоат ташкилотлари ўз ҳиссаларини қўшдилар. Зотан, мана шу амалий тадбир ҳар қандай гап-сўзлардан яхши бўлиб, халқнинг, биринчи навбатда унинг ёрдамга ғоят муҳтож табақаларининг энг муҳим талаб-эҳтиёжларини қондириш тўғрисида ғамхўрлик қилишни Олий Совет ўзининг бош вазифаси деб ҳисоблаётганлигидан далолат беради.

СССР Министрлар Советига пенсия таъминоти тўғрисидаги қонун лойиҳасини ишлаб чиқишни жадаллаштириш ва уни шу йилнинг ўзидаёқ тақдим этиш таклиф қилинди. Депутатларнинг топшириғига биноан чет эллардан товарлар ва дори-дармонлар сотиб олиш тўғрисида қарор қабул қилинди, бу эса ички товар оборотини тахминан 10 миллиард сўмлик кўпайтириш имконини беради.

Ҳамма нарсани ҳам бирданига асло ҳал этиб бўлмайди, албатта. Ресурсларнинг чекланганлиги, мамлакат молиявий аҳволининг издан чиққанлиги, қайта қуриш суръатларининг секинлиги ўз таъсирини ўтказмоқда. Кузги ойларда биз иқтисодий ислоҳотга, мамлакатдаги иқтисодий вазиятни яхшилашга тааллуқли бўлган ва олисни кўзловчи қарорларни тайёрлаб, қабул қилишимиз лозим бўлади. Ўтмиш бизга мерос қилиб қолдирган хатоларни, кейинги вақтларда юзага келган муаммоларни ҳам бартараф этиш йўлига қатъий қадам қўйдик.

Олий Советнинг имтиёз ва афзалликлар комиссияси ишга киришди. Комиссия СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги тўртинчи бош бошқармасининг қарамоғида бўлган болалар даволаш-санаторий муассасаларини, бир қанча дам олиш уйларини шу асосда «она ва бола» типидаги комплекслар ташкил этиш мақсадида дарҳол умумий фойдаланишга топширишни таклиф этади. Мен бу таклифни тўғри деб ҳисоблайман. Ҳукуматнинг нуқтаи назари ҳам худди шундай. Москва областида давлатга қарашли бир қанча боғ-ҳовлиларни худди шу мақсадда илгари топширилганларига қўшимча равишда топшириш тўғрисида қарор қабул этилганлигини маълум қила оламан.

Комиссия иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига мурожаат этиб, жуда қисқа муддат ичида худди шундай қарорлар чиқариб, уларга ошкора тус беришни таклиф қилди.

Ўртоқлар, биз съезд ва СССР Олий Советининг мажлислари давомида экология муаммосини ҳал этишни кечиктириб бўлмаслигини тўла даражада ҳис этдик. Олий Советнинг кузги сессиясида экология хавфсизлиги масалаларини ниҳоятда ўткир қилиб қўйиш керак. Мамлакат бу соҳада ғоят қатъий чоралар кўрилишини талаб этмоқда. Олий Советнинг тегишли комитетлари ва комиссиялари миллий экология программаси ишлаб чиқилишини ўз назорати остига олишлари лозим. Бу ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришга доир шунчаки бир масала, атроф муҳитга салбий таъсир ўтказаётган корхоналарни гўё тозалашдан иборат шунчаки бир маҳаллий вазифа эмас, балки халқимиз яшашининг ўзига, унинг ҳозирги ва келгуси ҳаётига дахлдор масаладир. Биз уни ҳал этишга худди шундай ёндашишимиз лозим.

Шуни айтишим керакки, бугун экология комитетининг вакиллари биз кузда йиғилганимизда комплекс миллий программани ишлаб чиқиш ниҳоясига етказилишини кутиб турмай, (бу программа ўн учинчи беш йиллик ва кейинги беш йилликларнинг таркибий қисми бўлиб қолиши керак) ҳукуматнинг, зарур ҳолларда эса СССР Олий Советининг ҳам қарорлари қабул қилиниши лозим бўлган ғоят муҳим муаммоларни ажратиш тўғрисидаги таклиф билан келдилар. Таътилдан сўнг бизнинг қайтиб келишимизгача мана шу таклифлар тайёрланади, биз эса уларга баҳо бериб, қандай иш тутишимиз тўғрисида аҳдлашиб ололамиз, деб ўйлайман.

Фаолиятимизнинг якунлари тўғрисида гапирар эканман, яна бир жиҳатни тилга олмасдан ўтолмайман. СССР Олий Советининг биринчи сессияси жуда мураккаб бир даврда бўлди. Очиғини айтганда, ўтган бир ярим ой мобайнида бизнинг том маънода бирорта ҳам осойишта кунимиз бўлмади.

Партия, ҳукумат органлари сингари СССР Олий Совети ҳам шу кунларда содир бўлган барча воқеалар ва можароли вазиятларга бевосита жалб этилди. Биз ҳаммамиз можароларнинг ўчоқларини қандай қилиб сўндириш, эҳтиросларни тинчлантириш, адолат бузилган жойларда уни тиклаш, азият чекканлар тўғрисида ғамхўрлик қилиш, келгусида бундай ҳодисаларнинг такрорланишига йўл қўймаслик ҳақида биргаликда кенгашиб турдик.

Мен шу ҳақда гапира туриб, аввало миллатлараро муносабатларни назарда тутяпман. Мазкур муаммоларни бирданига ҳал этиб бўлмайди, албатта. Ҳозир Миллатлар Совети Тоғли Қорабоғ автоном области бўйича, месхети турклари, қрим татарлари, совет немислари муаммолари бўйича тузган комиссиялар иш олиб бормоқда. Мамлакат барча халқларининг манфаатларини эътиборга олиб, етилган масалалар ҳар томонлама ўрганилмоқда, уларни ҳал этиш йўллари синчиклаб қидирилмоқда.

Бу иш мураккаб, аммо биз мана шу барча муаммоларнинг энг мақбул ечимларини биргаликда топишимиз лозим. Бундай ечимлар кескинлик йўлларида эмас, балки биргаликда амалий куч-ғайрат сарфлаш орқали топилиши мумкин. Ҳозир вазминлик ва ўзаро ҳурмат керак. Биз ҳаммамиз миллатлараро можаролар нимага айланиб кетиши тўғрисида ўйлашимиз лозим. Қочоқларнинг, шундай кулфатга йўлиққан кўпгина кишиларнинг тақдири тўғрисида алоҳида айтиб ўтмоқчиман. Бундай кишилар ҳозир қаерда бўлишларидан қатъи назар уларга мумкин қадар кўпроқ эътибор бериш зарур. Энг муҳими эса — кўплаб қочоқларни келтириб чиқараётган сабабларни биргаликда ҳаракат қилиб, бартараф этиш лозим.

Мен бу ҳақда айтиб ўтишни яна шунинг учун ҳам зарур деб ҳисобладимки, кейинги кунларда эҳтирослар ҳали ҳамма жойда ҳам асло тинчилмаганлигидан, баъзи жойларда эса вазият ҳатто янада кескинлашганидан далолат берувчи сигналлар келиб турибди. Ўртоқлар, Олий Совет бизнинг барча халқларимизга яна мурожаат этиб, уларни вазминлик, сабр-тоқат кўрсатишга, ҳамкорлик қилишга, ярашишга, муаммоларни бартараф этишга чақириши керак, деб ўйлайман. Бундан бошқа йўл йўқ, бошқача ёндашув боши берк кўчага, инсоний фожиаларга олиб боради.

Мамлакатнинг кўмир қазиб чиқариладиган районларидаги иш ташлашлар биз учун жиддий синов бўлиб қолди. Шахтёрлар олға сурган талабларни меҳнат коллективлари билан биргаликда ҳал этиш учун партия, ҳукумат, касаба союзларининг зўр ғайрат билан баҳамжиҳат ҳаракат қилишларига тўғри келди. Шуни айтиш керакки, бунда мана шу районлардан сайланган депутатлар катта ёрдам бердилар, улар ўз сайловчилари ҳузурига бориб, вужудга келган аҳволдан қутилиш йўлларини излаб топишга фаол қўшилдилар.

Бугун бу ерда ҳукуматимиз қўрқиб кетди, оз бўлмаса, ваҳимага тушиб қолди, деган таъна сўзлари эшитилди. Аввало, темирйўлчиларнинг иш ташлаши эҳтимоли тўғрисидаги сигналлар олинганида ушбу масала хусусида менинг нутқим назарда тутилган бўлса керак, деб ўйлайман. Бундай шубҳа-гумонларни дарҳол рад этмоқчиман. Мамлакат раҳбариятида ваҳимага тушиш кайфиятлари йўқ, ваҳолонки, баъзи кимсалар аҳвол айни шундай, деган фикрни тиқиштиришга уринишмоқда. Аммо, раҳбарият мана шу қийин кунларда ҳеч қандай сохта далдасиз, реал хавотирликни, содир бўлаётган воқеаларга берилган баҳони жамиятга етказиб, бундай воқеаларнинг ривожланиши нимага олиб келиши мумкинлигини тўппа-тўғри айтди. Менимча, халқ билан рўй-рост, ҳалол мулоқот олиб бориб, биз тўғри, масъулият билан иш тутдик. Бу — ваҳима эмас, балки биз қайта қуриш деб атаётган нарсадир. Ўзларининг ғаразлик ва худбинлик мақсадлари йўлида шу мавзудан фойдаланаётган барча танқидчиларга жавоб мана шундай.

Мазкур масалаларнинг сессияда муҳокама этилганлиги ҳам, СССР Олий Советининг мамлакатга ғоят катта зиён етказаётган иш ташлашларни мумкин қадар тезроқ тўхтатишга даъват этиб қабул қилинган мурожаатномаси ҳам катта роль ўйнаганига шубҳаланмаса бўлади.

Биз ҳаммамиз содир бўлган воқеадан сабоқ чиқариб олишимиз керак. Қайта қуриш, демократиялаш, ислоҳотлар шароитида юзага келадиган барча муаммолар ҳокимият ва бошқарув органларининг аҳоли бирон-бир группаси учун ва бутун жамият учун мақбул ечимларга эришиш мақсадида меҳнаткашлар билан амалий мулоқот олиб бориш йўлларида ҳал этилиши лозимлиги ана шу сабоқларнинг энг муҳимидир. Булар албатта ҳозир мамлакатимиз эга бўлган реал имкониятлар негизида ҳал этилиши лозим.

Бунда марказ билан жойларнинг узвий баҳамжиҳат ҳаракати айниқса зарур. Мен бу мавзуда илгари ҳам гапирган эдим. Бир қанча ўткир иқтисодий ва ижтимоий муаммоларга биз дуч келган ҳозирги пайтда кадрларнинг бир қисмида айбни ўзларидан соқит қилиб, уни ўзгаларга ағдариш майли бўлганлиги сир эмас. «Қуйида» ҳам, марказда ҳам шундай ҳол мавжуд.

Мана ҳозир маҳаллий раҳбарлар марказий органлар ва идораларни кечириб бўлмас барча гуноҳларда айблай бошламоқдалар, ўз навбатида марказий органлар ва идоралар эса жойлардагиларга фаолиятсизлиги, тайёрга айёрликка мойиллиги, умумиттифоқ ресурсларидан кўпроқ нарса ундириб олишга интилиши учун таъна қилмоқдалар.

Ҳар иккала томоннинг таъналарида ҳақиқат улуши бор, албатта; уларнинг қайси бири кўплигини ҳар бир конкрет ҳолда аниқлаб олиш керак. Бироқ хато ва ўпирилишлар учун айбни бир-бирига тўнкашдан кўра меҳнатни, ҳуқуқлар, ваколатлар, масъулиятни яхши мутаносиб ҳолда ва пухта тақсимлаш анча муҳимроқ бўлса керак. Аслини олганда, ўртоқлар, бу ҳозир барча ислоҳотлар — ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий ислоҳотларнинг бош масаласидир. Олий Совет ҳозирдаёқ бир қанча тегишли қарорларни қабул қилди, аммо, бу йўналишда биз ҳали талайгина ишлашимиз керак бўлади.

Виждонан эътироф этганда, биз ҳозирча истаётган даражадаги силжишларга эришишга муваффақ бўлмаган бошқа бир соҳа тўғрисида ҳам гапираман. Бу — жиноятчиликка қарши курашдир. Кейинги вақтларда жиноятчилик хатарли кўлам касб этганлигидан биз ҳаммамиз ҳаққоний ташвиш ва ғазаб туйғусини бошдан кечирмоқдамиз. Бунинг заминида муайян иқтисодий ва ижтимоий сабаблар борлиги шубҳасиз, аммо, биринчи навбатда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг фаолияти заифлашганлиги уларга жамоатчилик етарлича ёрдам бермаётганлиги ва истасангиз уларнинг фаолияти зарур ҳуқуқий нормалар ва йўл-йўриқлар билан дуруст таъминланмаганлиги бунинг сабабларидир.

Биз сизлар билан суд-ҳуқуқий ислоҳотни амалга ошириш билан боғлиқ қонун актлари тайёрлашни жадаллаштириш тўғрисида умумий шаклда топшириқ бердик. Бироқ очиғини айтганда, Олий Советнинг ушбу сессиясида ўзимизнинг принципиал позициямизни айтмасдан кетаётганлигимиздан менда, ўйлайманки, бошқа барча депутатларда ҳам қаноат ҳосил бўлмади. Шу боисдан мен СССР Олий Советининг «Жиноятчиликка қарши курашга доир қатъий чоралар тўғрисида»ги қарори лойиҳасини сизларнинг муҳокамангизга ҳавола қилишни зарур, деб топдим. Унинг қабул қилиниши бу курашда янги босқични бошлаб беради. Буни жамият маъқуллашига, биз қарор асосида ташкил этадиган янги органларнинг ҳаракатларини барча совет кишилари қўллаб-қувватлашларига ишончим комил.

Олий Совет биринчи сессиядаёқ халқаро масалаларни кўриб чиқишга киришди. Ядро протлатишларини ўтказмаслик ва ядро синовларини тўхтатиш масаласи юзасидан АҚШ конгрессига мурожаатнома қабул қилинди. СССРнинг учта халқаро акти ратификация этилди. Қўшма корхоналар барпо этиш ва чет эллардаги совет савдо ваколатхоналари масаласига оид фармонлар тасдиқланди. Давлат, парламент делегацияларини бир-бирига юбориб туриш режалари белгиланди. Депутатлар Буюк Британия, Франция ва ГФРга сафарларнинг якунлари тўғрисидаги, Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг кенгаши ҳақидаги, Олий Совет делегациясининг Бразилия, Аргентинага сафари тўғрисидаги ахборотларни тингладилар. Вакилларимизнинг Яқин Шарқ хусусидаги халқаро парламент конференциясида қатнашганликлари тўғрисидаги ҳисобот тингланди.

Биринчи сессияда бажаришга муваффақ бўлинган ишларнинг қисқача шарҳи мана шулардан иборатдир. Ўртоқлар. Кўриб турибсизларки, биз ўз ишимиздан қанчалик қаноат ҳосил қилмаган бўлишимизга қарамай, муваффақиятларимиз жумласига қўша оладиган натижалар бор.

Аммо биринчи сессиянинг якунлари шундангина иборат эмас, албатта. Бу якунлар салмоқлироқ ва жуда хилма хилдир. Олий Совет ички сиёсатнинг кўпгина йўналишларида ижобий омиллар берди. Бунда мен, аввало, съезддан сўнг унинг иши маҳаллий ҳокимият органларига кучли далда берганлигини таъкидлаган бўлур эдим. Халқ депутатлари Советларининг навбатдан ташқари сессияларини фармойиш берувчи ва ижрочи органларнинг ҳисоботлари билан ўтказиш тўғрисида қабул қилинган қарор муҳим аҳамиятга эга деб ўйлайман. Регионларнинг социал-иқтисодий программаларини бажариш, қайта қуришга халақит қилаётган барча нарсаларни қатъиян бартараф этиш чораларини ишлаб чиқиш масалалари сессияларнинг марказига қўйилади.

Республика ва маҳаллий органларга бўлажак сайлов муносабати билан тайёргарлик ишлари жуда мураккаб ва муҳимдир. Ушбу масалалар хусусида бўлиб ўтган мунозара барча учун мақбул бўлган, сиёсий ислоҳот вазифаларига мос келадиган ечимлар топилади, деб умид қилиш имконини беради.

Олий Совет жойларда халқ депутатлари Советларига сайловни яқинлаштиришни ёқлаб фикр билдирганлиги ёдингизда бўлса керак. Республикаларда шундай иш олиб борилаётганлиги, сайлов тўғрисидаги қонун лойиҳалари тайёрланаётганлиги, тез орада улар кенг муҳокама учун эълон қилиниши тўғрисида сизларни хабардор қилган эдик. Табиийки, уларга йўл очиб бериш учун Конституцияга тузатишлар киритиш лозим бўлади. Биз сизлар билан бу масалани муфассал ва атрофлича муҳокама қилдик. Бугун Олий Совет Президиуми ана шу тузатишларни бўлажак сессияга тақдим этишга тайёрлаш учун комиссия составини тасдиқлади. Съездга келганда шуни айтиш керакки, тузатишларни СССР халқ депутатларининг барчасидан сўраб чиқиш йўли билан тасдиқлаш мумкин бўлади. Бу эса сайлов кампаниясини ўз вақтида бошлаш ва ўтказиш имконини беради. Менимча, депутатларнинг ҳаммаси шундай фикрга қўшилмоқдалар. Бугун мен шу хусусда ўртоқ Попов билан суҳбатлашган эдим, регионлараро группанинг фикри ҳам ана шундай.

Умуман, ўртоқлар, биз СССР Олий Совети ўзини янгиланиб бораётган сиёсий системамизнинг обрў-эътиборли бўғини сифатида кўрсатди, деб айтишга ҳақлимиз. Унинг роли сезиларли бўлиб, бу шубҳасиз кучайиб бораверади. Бу хусусда менинг ҳеч қандай шубҳам йўқ.

Бу нарса зиммамизга юксак масъулият юклайди, комитетлар ва комиссияларнинг фаолиятини такомиллаштириш, совет парламентининг умумий маданиятини юксалтириш мажбуриятини юклайди. Олий Совет аъзолари ўзларининг депутатлик бурчларини хотиржам ва самарали адо эта олишлари учун маиший масалаларни ҳам тезроқ ҳал этиш лозим. Президиум аппарати мана шуларнинг ҳаммаси тўғрисида жон куйдириши керак.

Бироқ Олий Советда ҳукм сурадиган муҳит ҳаммадан кўра муҳимроқдир, албатта. Менинг назаримда, унинг, агар таъбир жоиз бўлса, рисоладагидек тартиб-қоидаси бир-бири билан маҳкам боғланган икки жиҳатни ўз ичига олади. Бу — бир томондан, мунозараларнинг мутлақ эркинлиги, ҳар қандай қарашлар ва позицияларни ифода этиш мумкинлиги ҳамда иккинчи томондан, иложи борича, бирлик асосида оқилона муштарак ечимга эришишга интилишдир.

Менимча, умуман съезднинг иши ҳам, Олий Советнинг иши ҳам гарчи муаммосиз бўлмасада, мана шундай руҳда ўтди. Лекин бошқа бир тенденция ҳам ўз таъсирини ўтказди. Яқинда бизга регионлараро группа тузилганлигини эълон қилишди. Аслида гап ижтимоий ривожланиш муаммоларига нисбатан қарашлар ва ёндашувлардаги табиий тафовутга қандайдир ташкилий шакллар бағишлашга уриниш тўғрисида боряпти. Регионлараро группадаги баъзи ўртоқлар ўзларини сўл радикаллар деб аташди. Бундан қандай маъно келиб чиқади -- бошқалар ўзларини марказчилар ёки ўнглар деб ҳисоблашлари ва ҳатто шундай деб эълон қилишлари керакми? Бундан иш қандай наф кўришини ҳозирча айта олмайман. Буларнинг ҳаммасини жуда пухта ўйлаб кўриш керак. Лекин бундай сунъий равишдаги ажралиш Олий Советимизнинг ҳал этишига тўғри келаётган аниқ-равшан масалаларда қарама-қарши туришга олиб келмайдими, шу тариқа сайловчилар, совет жамияти биздан кутаётган вазифаларнинг бажарилишини мушкуллаштирмайдими?

Очиғини айтганда, регионлараро группаларда авж олиб кетган ўша мунозарада (унинг баъзи аъзолари айниқса митинглар вақтида қилаётган иғвогарлик даъватларини эътиборга олмаганда) бу ерда СССР Олий Советининг минбаридан айтилиши мумкин бўлмаган бирон-бир фикр-мулоҳаза эшитилгани йўқ. Ажралиш эмас, балки жипслашиш кераклигининг энг яхши исботи шу эмасми, ахир. Модомики, ишимиз муштарак экан, қайта қуриш йўлида мамлакатни тангликдан олиб чиқишни, халқнинг моддий ва маънавий фаровонлиги даражасини юксалтиришни, социалистик ижтимоий тузумимизни янгилашни, унинг бор имкониятларини намоён қилишни биз ҳаммамиз ўзимизнинг олий бурчимиз, деб ҳисоблаётган эканмиз —агар биз ҳаммамиз шунга рози эканмиз, у ҳолда ҳамиша аҳдлашиб оламиз.

Биз айни шу йўлдан — кучларни бирлаштириш ва ўзаро ишончни мустаҳкамлаш йўлида боришимиз кераклигига депутатлар қўшиладилар, деб ўйлайман. Бу нарса принципиал қарашларни қаттиқ туриб ҳимоя қилиш мумкинлигини асло инкор этмайди. Олий Советнинг ўтган иш кунлари фикрларнинг хилма-хиллиги ҳаракатларнинг бирлиги учун тўсиқ бўла олмаслигини яққол кўрсатди.

Бўлажак ишларни ташкил этиш тўғрисида бир-икки оғиз сўз. Олий Советнинг кузги сессиясини афтидан, комитетлар ҳамда комиссияларнинг ишидан бошлаш мақсадга мувофиқ кўринади. Сизларга тарқатилган қонун лойиҳалари мажмуасини обдон «элак-элак қилиш», бундай ишни 18 сентябрь, душанба кунидаоқ бошлаб юбориш керак. Менимча, бунга ҳамма рози. Комиссиялар ва комитетларнинг бир ҳафталик иши палаталарнинг қўшма мажлисларига ҳам анча тайёр ҳолда келиш имконини беради -- мажлисларни 25 сентябрда бошлаш мумкин.

СССР халқ депутатларининг иккинчи съезди шу йилнинг қолган қисмидаги муҳим воқеа бўлиши шубҳасиз. Биз бу съездга ғоят пухта ҳозирлик кўришимиз керак. У муайян маънода Олий Совет ишига якун ясайди; съездга тақдим этиш режалаштирилаётган масалаларнинг кўпини кўчириш ёки кечиктириш мумкин эмас. Булар, аввало, конституцион қурилиш масалаларидир. Асосий қонунга киритилиши зарур бўлган ўзгартиш ва қўшимчалар яқин вақт ичида аниқ ишлаб чиқилиб, таърифланиши лозим. Тегишли комиссия тузилган ва у ҳозирдаёқ ишламоқда. Мазкур масала Олий Советда муҳокама қилинганидан кейин у узил-кесил қарор чиқариш учун съездга топширилади.

Биз иккинчи съездда экономикани соғломлаштириш юзасидан катта, туб чора-тадбирларни ҳам қабул қилишимиз лозим. Ўн учинчи беш йилликда ва анча олис истиқболда халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишларини белгилаб олиш керак бўлади. Қайта қуриш тақдири, бизнинг келажагимиз биз ана шу асосий йўналишларда ривожланишнинг энг муҳим талаб-эҳтиёжларини қанчалик мужассамлаштира олишимизга, мақсадларимизни имкониятларимиз билан уйғунлаштириб, бутун ишлаб чиқариш потенциалини сафарбар эта олишимизга талай даражада боғлиқ бўлади.

Шундай қилиб олдинда катта, ғоят жиддий ишлар турибди. Мамлакат олдида турган муаммоларнинг ўткирлиги, биз биринчи навбатда ҳал этишимиз лозим бўлган ғоят зарур вазифалар ана шу ишларнинг мазмунини, маромини белгилаб бермоқда.

Азиз ўртоқлар, пировардида сизларнинг яхши дам олишингизни тилаб истак билдирмоқчиман. Ҳаммангиз яхши дам олишга муносибсизлар, деб ўйлайман. Сайловчилар билан учрашиш учун жўнаб кетадиган ёки комитетлар ва комиссиялардаги ишни давом эттирадиган кишиларга эса муваффақиятли натижалар тилайман.

Биринчи чақириқ СССР Олий Советининг сессиясини ёпиқ деб эълон қиламан.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Меҳнат коллективларида идеологик ва тарбиявий ишни бўшаштириб юборганлиги ҳамда жойлардаги вазиятни бошқара олмаганлиги шаҳар партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Э. Рўзиевга қатъий кўрсатилди, секретарлар Б. Абдуллаев, Т. Часовских ўртоқларга кўрсатиб ўтилди. Социал масалаларни ҳал қилишда шаҳар ижроия комитети бўлимларининг иши устидан назоратни бўшаштириб юборганлиги, йўллар ва автобус бекатларини ободонлаштиришдаги камчиликлар шаҳар ижроия комитетининг раиси ўртоқ Д. З. Қориевга кўрсатилди, раис ўринбосари ўртоқ Д. Г. Насриддиновга кўрсатиб ўтилди.

Область партия комитетининг бюроси бошланғич партия ташкилотларига автомобиль корхонасининг техника ва фойдаланиш хизматлари ишидаги мавжуд камчиликларни бартараф этишдаги ўзибўларчиликка йўл қўйган КПСС аъзолари — бош инженер ўртоқ О. Л. Осин, бирлашма бошлиғининг ўринбосари ўртоқ А. А. Қўчқоров, Бекобод автомобиль корхонаси ҳайдовчилари составининг меҳнат ва дам олиши учун зарур шароитларни таъминлаш масалаларида коллектив шартноманинг бажарилишини уюштиришни назорат қилмаганлиги учун область касаба союз комитетининг раиси ўртоқ С. А. Даниэльянцнинг шахсий жавобгарлигини кўриб чиқишни топширди.

Область халқ контроли комитетига (ўртоқ А. И. Севастьянов) область автомобиль корхоналарида эҳтиёт қисмларни тақсимлашнинг мавжуд тартибини текшириш, бу ишда тартиб ўрнатиш ва айбдорлардан қаттиқ талаб қилиш, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва йўл қурилиши министрлиги бошланғич партия ташкилотига тармоқ меҳнат коллективларидаги ахлоқий-психологик муҳитнинг аҳволини таҳлил этиш, министрлик аппарати коммунистлари орқали бу муҳитни соғломлаштириш юзасидан зарур чораларни кўриш топширилди.

Область ижроия комитети, Тошкент шаҳар ижроия комитетига министрлик билан биргаликда пассажир автотранспорти ишини яхшилашнинг махсус программасини ишлаб чиқиш, область касаба союзлари Советига касаба союз ташкилотлари куч-ғайратини етилган социал-иқтисодий масалаларни ўз вақтида ҳал қилишга йўналтириш, коллектив шартномаларни қабул қилиш ва бажариш устидан қаттиқ назорат ўрнатиш тавсия этилди.

Область партия комитети бюроси шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари зиммасига СССР Олий Советининг совет халқига Мурожаатномасини муҳокама қилиш бўйича кенг тушунтириш ишларини авж олдириш вазифасини юклади. КПСС Марказий Комитетида ҳар бир коммунистнинг қайта қуришдаги роли ва ўрни тўғрисида бўлиб ўтган кенгаш материалларини область партия ташкилотларида муҳокама қилишни уюштириш, меҳнат коллективларида социал муаммоларни ҳал қилиш аҳволини чуқур ва эътибор билан ўрганиш, бу муҳим ишда бефарқлик, лоқайдлик ва қатъиятсизлик кўрсатаётганларга объектив ва талабчанлик билан баҳо бериш керак.

Бюро мажлисида областдаги месхети турк аҳолиси ўртасида олиб борилаётган ишлар кўриб чиқилди. Шу нарса таъкидландики, областнинг партия ва совет органлари миллатлараро муносабатлар соҳасида вужудга келаётган жараёнларга мувофиқ аҳолининг бу қисми ўртасида ишни фаоллаштириб юбордилар. Бу гуруҳ билан боғлиқ бўлган масалалар ва муаммолар комплексини чуқур ўрганиш ташкил этилган, месхети туркларининг маданий-миллий эҳтиёжларини қондириш бўйича амалий чоралар белгиланди ва рўёбга чиқарилмоқда, туркларнинг область районларида ташкил этилаётган интернационал маданий марказлар фаолиятига жалб қилиш бўйича актив куч-ғайрат сарфланди. Фарғона воқеалари муносабати билан партия, совет ва ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш органлари, кенг жамоатчиликни бундай иллатли ҳодисаларнинг область территориясида ёйилишининг олдини олишга сафарбар этиш юзасидан тадбирлар комплекси амалга оширилди. Кўрилган чоралар натижасида областда миллатлараро негизда тўқнашувлар бўлиши бартараф этилди. Бироқ турклар орасида Фарғона водийсида июнь ойининг биринчи ўн кунлигида тартибсизликларнинг тугамаганлиги, месхети турклари зич яшаётган жойларда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари кучларининг кам сонлиги, шунингдек областда фарғоналик қочоқларнинг пайдо бўлиши оқибатида ўз хавфсизлиги учун оммавий қўрқув ва ҳавотирланишнинг пайдо бўлиши турк аҳолиси қисмларининг мамлакатнинг бошқа регионларига кўчиб кетишлари учун сабаб бўлди.

Ҳозирги вақтда партия комитетлари ишнинг дастлабки босқичида йўл қўйилган хатолар ва камчиликларни аста-секин бартараф этмоқдалар. Қалтис шароитларда партия, совет ва ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш органлари фаолиятидаги қатъийсизлик фактлари ва лозим мувофиқлашишнинг йўқлиги, жамоат жойларда зарур тартибни таъминлашга суст эътибор бериш фактлари қатъий таҳлил қилинади ва лозим баҳо берилади. Миш-мишларга қарши кураш кечикиб бошланди, туркларнинг Фарғона водийсида яшовчи қариндош-уруғларининг тақдири ҳақида уларга оператив ахборот бериш масалалари ҳал қилинмади, дастлабки кўчиб кетиш жараёнларига етарли баҳо берилмади.

Шунга қарамай, айрим шаҳарлар ва районларда йўл қўйилган камчиликларни бартараф этиш, турк аҳолисининг кўчиб кетишидаги салбий тенденцияларни тубдан бартараф этиш учун куч-ғайратларни активлаштириш юзасидан жиддий иш олиб борилмаяпти. Аҳолининг айрим қисмида туркларнинг областга қайтиб келиши мумкин эмаслиги ва уларнинг мамлакатнинг бошқа регионларига кўчиб кетиши муқаррарлиги тўғрисидаги кайфият бартараф этилмаган. Маҳаллий органлар шаҳарлар ва районларнинг социал-иқтисодий ва маданий ҳаётида тўпланиб қолган муаммоларни суст ҳал қилмоқдалар.

Область партия комитети бюроси область партия комитети бўлимлари, шаҳар ва район партия комитетларига аҳолининг барча миллий гуруҳлари ўртасида олиб борилаётган ташкилий, сиёсий ва тушунтириш ишини месхети турклари зич яшаётган жойларда ижтимоий-сиёсий ва хўжалик ҳолатини янада барқарорлаштиришга бўйсиндиришни топширди. Партия комитетлари, меҳнат коллективлари, сайланадиган партия, совет органлари олдига месхети туркларини область шаҳарлари ва районларига қайтариш, улар яшаётган жойларда жамоат тартиби ва хавфсизликни таъминлаш, меҳнат, турмушни ва дам олишни ташкил этиш учун қулай шароитларни яратиб бериш юзасидан вазифалар қўйилди. Тошкент областидан сайланган СССР халқ депутатлари — коммунистларга месхети турклари муаммосини кўриб чиқиш билан шуғулланаётган СССР Олий Совети комиссияси ишига ҳар томонлама кўмаклашиш топширилди. Комиссия ишининг бориши тўғрисида, унинг номига келган талаблар ва таклифлар тўғрисида область меҳнаткашларини мунтазам хабардор қилиб туриш керак.

Область партия комитетининг бюроси мажлисида айрим бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Область ижроия комитетида

Область ижроия комитетининг яқинда бўлиб ўтган навбатдаги йиғилишида Оржоникидзе район ва Ангрен шаҳар ижроия комитетларининг озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш ва меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан таъминлашни яхшилаш юзасидан олиб бораётган ишлари муҳокама қилинди.

Кун тартибидаги биринчи масала бўйича сўзга чиққан докладчи — Оржоникидзе район ижроия комитетининг раиси Ҳ. И. Нурматов озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, сифатини яхшилаш ва аҳолини бу маҳсулотларга бўлган талабини қондириш борасида қилинаётган ишларга қисқача тўхталди.

Сўнгги йилларда районда деҳқончиликнинг кўпгина соҳаларида пудрат усули кенг қўлланилмоқда. Шунингдек пудратда ишлаётган чорвачилик ва паррандачилик фермаларининг сони ҳам бир мунча кўпайди. Тошкент шаҳри аҳолисини сабзавот ва полиз маҳсулотлари билан таъминлаш даражаси бироз яхшиланганлиги билан ҳали бу соҳада жиддий камчилик ва нуқсонлар кўп. Сабзавот етиштириш турлари бўйича планлар бажарилмаяпти, хусусан гўшт, мева, картошка билан таъминлаш қониқарсиз аҳволда. Сабзавот етиштириш плани асосан пиёз, карам ва помидор ҳисобига бажарилади.

Чорвачиликдаги аҳвол ҳам яхши эмас. Ҳозиргача ҳар бир бош қорамол ҳисобига бир центнер миқдорида озуқа бирлиги жамғарилди. Бу эса нормадагидан анча камдир.

Ушбу масала бўйича депутатлар группаси номидан сўзга чиққан Носиров район аҳолисининг аксарият қисми шаҳар типидаги посёлкаларда яшаганига қарамасдан, мева ва сабзавотнинг 95 фоизи, картошканинг эса 97 фоизи шаҳарга берилаётганлиги, район аҳолиси ушбу маҳсулотларни шаҳарнинг ўзидан харид қилаётганлиги ижтимоий адолатсизликни келтириб чиқараётганлигини таъкидлади.

Иккинчи масала юзасидан сўзга чиққан докладчи — Ангрен шаҳар ижроия комитетининг раиси С. Х. Холмирзаев меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан таъминлаш даражасини яхшилаш мақсадида ижроия комитет олиб бораётган тажриба ва унинг натижалари ҳақида гапирди.

Янгиликнинг моҳияти шундаки, бу ерда ишга жойлаштириш маркази тузилиб, унда шаҳардаги ишга лаёқатли барча аҳоли рўйхатга олинади, уларнинг ҳар бирига махсус ҳисоб варақалари очилган ва икки гуруҳга бўлиб чиқилган — меҳнат қилишга қодир ҳамда меҳнатга шароити юзасидан камроқ қодир бўлганларга. Иккинчи гуруҳга талабалар, билим юрти ўқувчилари, учтадан ортиқ фарзанди бўлган аёллар киради. Асосий мақсад биринчи тоифадагиларни иш билан тўла таъминлашдир.

Докладчи шунингдек, қишлоқ аёлларини ишга тортиш учун тўқишни ўргатадиган курслар очилганлиги, уларни битириб чиққанлар уйида якка тартибда меҳнат қилиш учун шартнома тузишлари мумкинлигини, турли кооперативларнинг сони кўпайганлиги ҳамда ишга жойлаштириш марказининг ишлаш тартибига кенгроқ тўхталди.

Мажлис сўнггида область ижроия комитети қишлоқ хўжалигидаги кўрсаткичлари ўтган беш йилликка нисбатан сезиларли даражада камайганлиги ва бундай аҳволни ўнглаш учун зарур чоралар кўрмаётган Оржоникидзе район ижроия комитетининг ишини қониқарсиз деб баҳолади. Аҳолини иш билан таъминлашни яхшилашнинг янги усулларини самарали қўллаётган Ангрен шаҳар ижроия комитетининг иши маъқулланди. Ана шу тажрибани областнинг бошқа шаҳар ва районларида ҳам кенг қўллаш тавсия этилди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШГА БАҒИШЛАНАДИГАН ПЛЕНУМИ ОЛДИДАН

ДЎСТЛИК ВА ҚАРДОШЛИК ТАҚДИРИ БУГУН ЎЗ ҚЎЛИМИЗДА. АРҒАМЧИГА ҚИЛ ҚУВВАТ, ДЕЙДИЛАР. ДЎСТЛИГИМИЗ ИПИ УЗИЛМАСИН, ҚАЕРДАКИ УНИНГ БИТТА-ЯРИМ ЧОКИ СЎКИЛГАН БЎЛСА, УНИНГ ЎРНИНИ МИНГ ҚАВАТ МЕҲР-МУҲАББАТ ИПЛАРИ БИЛАН БОҒЛАЙЛИК. БУНИ СЎЗДА ЭМАС АМАЛДА КЎРСАТАДИГАН ВАҚТ КЕЛДИ.

(Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг Мурожаатномасидан)

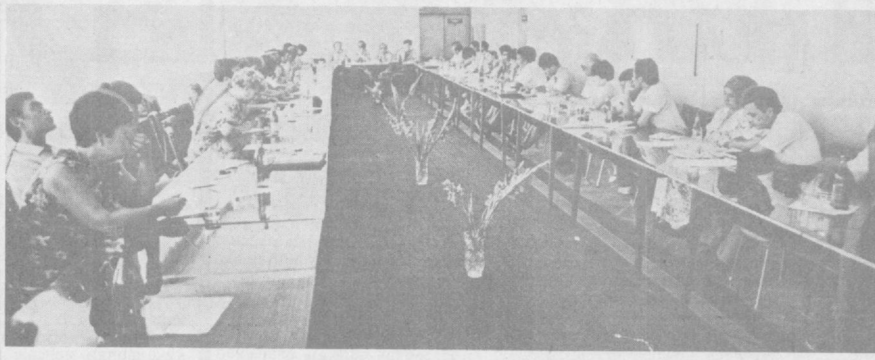

● Давра суҳбати пайти.

● Олмалиқ шаҳар интернационал дўстлик маркази раиси Э. Н. Даутова.

Биринчи қадам

КЎП миллатли Ватанимиз қайта қуришнинг оғир синовларидан ўтмоқда. Ҳозирги шароитда сиёсий қарашларимиз, мақсад ва интилишларимиз бир бўлсагина қайта қуриш муваффақияти таъминланади. Бунга эришмоқ учун халқлар ўртасидаги дўстлик ва биродарликни ҳар томонлама мустаҳкамлаш, миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш, халқ билан бамаслаҳат иш тутмоқ лозим бўлади.

МИЛЛИЙ ЭҲТИЁЖЛАР ТЎЛАРОҚ ҚОНДИРИЛСИН

КПСС Марказий Комитетининг СССР-да миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш юзасидан қабул қилган қарорида таъкидланганидек, ҳозир меҳнат коллективларига дадилроқ кириб бориш, одамлар билан рўйирост гаплашиш, партия йўлини қаттиқ туриб ҳимоя қилиш ғоят муҳимдир. Қарорда қўйилган вазифаларни бажариш, КПСС Марказий Комитетининг миллатлараро муносабатларга бағишлаб сентябрь ойида ўтказиладиган Пленумига пухта ҳозирлик кўриш ҳар бир коммунист, ҳар бир партия ташкилотининг жанговар вазифаси бўлиб турибди.

Янги талаблар асосида жойларда маълум ишлар қилинмоқда. Область, шаҳар ва район партия комитетларида тузилган комиссиялар, совет органларида фаолият кўрсатаётган депутатлик группалари миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш билан жиддий шуғулланмоқдалар. Шаҳар ва районларда ташкил этилаётган интернационал дўстлик, маданий-маърифий марказлар турли миллатлар эҳтиёжини тўлароқ қондиришда партия ташкилотларига яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Комиссиялар, группалар, интернационал дўстлик ва маданий-маърифий марказлар ишини жонлантириш, улар ўтказаётган тадбирлар таъсирчанлигини ошириш, турли миллат вакилларининг талаб ва эҳтиёжларини тўлароқ қондириш билан боғлиқ масалалар Олмалиқда ўтказилган семинар-кенгашда атрофлича муҳокама қилинди. Бу давра суҳбатида миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш билан шуғулланувчи комиссиялар, депутатлик группалари, маданий марказлар раҳбарларидан ташқари шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари ҳам иштирок этдилар.

Семинар бошланиши олдидан унинг қатнашчилари Олмалиқда интернационалчи-жангчилар хотирасига ўрнатилган ёдгорликни зиёрат қилдилар, гулчамбарлар қўйдилар. Афғонистонда жанг қилган ўғлонлар орасида олмалиқлик йигитлар ҳам оз эмасди. Биргина кон-металлургия комбинати ёшларидан 130 нафари ҳарбий хизматни Афғонистон тупроғида ўтади. Улар ўз интернационал бурчларини шараф билан адо этиб, жонажон коллективлари бағрига қайтдилар. Лекин жанглар қурбонсиз бўлмади. Олмалиқлик саккиз ўғлон афғон халқи озодлиги йўлида жонини фидо қилди. Ёшлар ўз тенгқурлари, жанговар қуролдошлари хотирасига Улуғбек проспекти бўйидаги кенг адирда жамоатчилик асосида кўркам хиёбон яратдилар. Хиёбон ўртасида қора мармардан салобатли ёдгорлик ўрнатдилар. Ғиштин деворга эса ҳалок бўлган қаҳрамонлар номини бир умрга муҳрлаб қўйдилар. Ёдгорлик ёнидаги мангу олов қаршисида семинар қатнашчилари бир дақиқа сукут сақлаб, ҳалок бўлган ёш жангчиларни эсга олдилар.

Олмалиқликлар том маънодаги интернационалчилардир. Шаҳарда 68 миллат вакиллари яшамоқдалар ва меҳнат қилмоқдалар. Замонавий шаҳар шу қардошлар кафтида тобора чирой очаяпти, кўркига кўрк қўшилаяпти. Саноатчилар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар республикамиз оша жаҳоннинг кўплаб мамлакатларида ҳам машҳурдир. Дўстлар буюртмаси бу ерда алоҳида меҳр билан бажарилмоқда.

* * *

Давра суҳбати қатнашчилари ҳузурида сўзга чиққан шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. Абдувосиқов миллий муносабатларни янада ривожлантириш мақсадида яқинда интернационал дўстлик маркази ташкил этилганлигини маълум қилди. Турли миллат ва элатлар тили, маданияти, урф-одати ва тарихини ўрганишда бундай марказлар эндиликда жуда ҳам зарур бўлиб қолди. Марказ ҳозир бепоён Ватанимизнинг турли шаҳарлари, қардош республикалар билан ёзишмалар олиб бораяпти. Эҳтиёжларга қараб қардош тиллардаги адабиётларга обуна уюштирилаяпти, ўқув қўлланмалари олинаяпти. Шаҳарда ўзбек тили қатори бошқа тиллар ривожи ҳам алоҳида эътибордадир. Қардош тилларни чуқурроқ ўрганиш мақсадида махсус синфлар очилмоқда, улар ўқитувчи кадрлар ва ўқув қуроллари билан таъминланмоқда.

А. Абдувосиқов бошлаб берган гапни кейинроқ интернационал дўстлик маркази раиси Э. Даутова ва шаҳар партия комитетининг секретари В. А. Монахова давом эттирдилар. Марказдаги ишларни асосан секциялар олиб бораяпти. Бу ерда 9 та секция ишлаб турибди. Омма ўртасида олиб борилаётган тарбиявий ишларга хотин-қизлар кенгашлари, «Олмалиқ» ёрдамчи хўжалигида тузилган «Ёшлик» бирлашмаси ҳам жалб этилган. Энди ортиқча шов-шувлар, митингбозликлар бўлмаяпти. Мавжуд муаммолар секция мажлисларида босиқлик билан ҳал этиляпти. Бу соҳада қрим татар секциясининг таъсири катта бўлаяпти. Секция мажлисларидан бирида тил ўрганиш масаласи кун тартибига қўйилди. Имкониятлар бамаслаҳат ҳисоблаб чиқилиб, 1 сентябрдан қрим татар тили ўқитиладиган 3 та синф очишга қарор қилинди. Ҳозир синфхоналар зарур ўқув қуроллари билан жиҳозланмоқда.

— Халқлар дўстлиги кутубхонаси очилганлигини ҳам эслатмоқчимиз, — суҳбатга қўшилди интернационал маданий марказ раҳбари, «Огонёк» совхози экспедитори Қирғизбой Достмагамбетов. — Одамларнинг ўзлари маданий марказнинг моддий базасини мустаҳкамлаш ташаббуси билан чиқдилар. Ўз шахсий кутубхоналаридаги китобларнинг бир қисмини бизга тақдим этдилар. Биринчи бўлиб Людмила Борисовнанинг ўзи бир даста китоб келтириб берди. Ундан ўрнак олиб бошқалар ҳам турли тилларда чоп этилган бадиий адабиётларни юборишди. Шу китобларни жамлаб дўстлик кутубхонаси ташкил этдик. Ҳозир марказнинг ўз счети, муҳри, бланкаси бор. «Сабантўй»дан тушган 103 сўм, «Ленинград», колхозидан минг сўмлик бадал пули марказ ҳисобига ўтказилди. Марказда турли хил пулли курслар ҳам ишлаяпти.

Марказ яқинда янги бир ташаббус билан чиқди. У Солдатское шаҳридаги кўчаларнинг номини қайта кўриб чиқишни район Совети ижроия комитетига таклиф этди. Ҳеч қандай тарихга эга бўлмаган номлар ўзгартирилаяпти. Кўчаларга районимиз тарихини яратган донгдор кишилар, Афғонистон тупроғида ҳалок бўлган интернационалчи-жангчилар номи берилаяпти.

Марказда тузилган секциялар миллий тилларни ривожлантириш йўлида ҳам кўп иш қилаяпти. Бу йил марказнинг йўлланмаси билан уч киши Тошкент Давлат педагогика институтида очилган корейс тили ва адабиёти бўлимига ўқишга кирди. Ҳозир совет корейслари тарихини ўрганиш бошланди.

Районда ўтказилаётган бошқа тадбирлар ҳам интернационал тарбияни кучайтиришга, миллатлар тарихини чуқурроқ ўрганишга хизмат қилаяпти. Яқинда Киров номли колхозда бўлиб ўтган партия йиғилишида интернационал тарбия самарадорлигини ошириш йўллари муҳокама қилинди. Шу куни «Ленин йўли» район газетаси колхоз ҳаётига бағишлаб қўш саҳифа эълон қилди. Саҳифаларда интернационал тарбияни йўлга қўйишда цех партия ташкилотлари, меҳнат коллективлари тўплаган тажрибалар оммалаштирилди, мавжуд муаммолар ўртага қўйилди.

Турклар ўртасида олиб борилаётган тушунтириш ишлари ҳам ижобий самаралар бераяпти. Фарғона воқеаси муносабати билан айрим оила аъзолари мишмишларга ишониб, олис жойларга кўчиб кетишган эди. Марказ фаоллари олиб борган тушунтириш ишларидан сўнг кўп ўтмай 60 оила яна ўз қишлоғига қайтиб келди. Ҳозир улар ўзбек биродарлари билан ёнма-ён яшаб меҳнат қилмоқдалар.

● Ғалаба район партия комитети секретари Л. Б. Горина.

Тажрибангиз билан ўртоқлашсангиз...

Афсуски, интернационал дўстлик марказлари ҳали кўп жойларда тузилмаган. Шу боисдан ҳам семинар қатнашчиларини кўпроқ марказлар тузишда тўпланган дастлабки тажрибалар қизиқтирди. Маълумки, интернационал маданий марказ ташкил этишга областимизда биринчи бўлиб Ғалаба райони идеология ходимлари киришган эдилар. Районда 47 миллат ва элат вакиллари яшаб меҳнат қилмоқдалар. Улар эҳтиёжини қондириш, барча тилларни тенг ривожлантириш, унутиб юборилаётган урф-одатлар, маданият ва санъатга қайта жон бағишлаш шу куннинг вазифаси эди. Шу боисдан ҳам район учун турли миллат вакилларини бирлаштирувчи марказ ёки клуб жуда ҳам зарур эди.

Бу фикр дастлаб февраль ойида бўлиб ўтган интернационал дўстлик кечасида ўртага ташланди. Кечани ташкил этишда «Тошкент ҳақиқати» газетаси редакцияси ва район партия комитети бош бўлган эди. Район маданият уйи фойесида ўша куни халқ ҳунармандчилиги намуналаридан кўргазма ташкил этилди. Томошабинлар унутилаётган миллий жиҳозларни, рўзғор буюмларини, асбоб-анжомларни шу ерда кўрдилар. Айниқса, миллий кийимлар ёшларда катта қизиқиш уйғотди. Миллий фольклор ансамблларининг чиқишлари кечага завқ бағишлади.

Учрашув беш соат давом этди. Сўзларга созлар уланаверди. Талантлар ҳамма миллатда ҳам бор эди. Улар ўз имкониятларини шу ерда тўла намойиш этдилар. Кейин кўпчилик таклифи билан район маданият уйи базасида интернационал маданий марказ тузишга қарор қилинди.

— Одамлар фикрини янада чуқурроқ ўрганиш мақсадида анкета тарқатдик. — деди семинарда сўзга чиққан Ғалаба район партия комитетининг секретари Л. Горина. — Эркин мунозаралар ўтказдик. Шундан кейингина ташкилий комитет тузилиб, марказнинг намунавий устави ишлаб чиқилди. Устав лойиҳаси район газетасида эълон қилингач, муҳокама кўлами яна ҳам кенгайди. Лойиҳада аҳолининг турли группалари маданий-миллий эҳтиёжини ҳар томонлама қондириш учун шундай марказ тузилаётганлиги маълум қилинди.

Апрель ойининг охирларида таъсис конференцияси ўтказилиб, марказнинг раҳбар органлари сайланди. Шу куни ўзбек, рус, қозоқ, турк, татар, корейс ва украин миллатлари учун алоҳида секциялар тузилди. Чунки бу миллат вакиллари районда кўпчиликни ташкил этарди. Секциялар тезда миллий байрамлар ўтказишга киришиб кетди. Биринчи бўлиб «Наврўз» байрами тантанали нишонланди. Сўнг «Қизилгул» сайили бўлди. «Сабантўй»да фақат татарлар эмас, барча миллат вакиллари иштирок этишди. Фарғонада хунрезлик бўлиб, одамлар кўнгли чўкиб турган бир дамда интернационал дўстлик кечаси ўтказилди. Энди қовун сайилига тайёргарлик кўрилаяпти.

● Нариманов шаҳар партия комитети секретари А. А. Шек.

Секциялар ташаббускор бўлса

Семинар қатнашчиларини маданий марказ ва секциялар ишини планлаштириш масаласи ҳам қизиқтирди. Нариманов шаҳар партия комитетининг секретари А. Шек сўз олиб, бу соҳада Коммунистик районидаги «Политотдел» совхози маданият саройи базасида тузилган «Биродарлик» маданий-маърифий марказ фаолиятидан мисоллар келтирди.

Марказда 6 та секция ишлаяпти, — деди у. — уларнинг ҳар бири ўз миллати маънавий эҳтиёжини тўлароқ қондириш йўлида изланмоқда. Бу соҳада корейс секцияси олиб бораётган ишлар характерлидир.

Секция ўз ишини йиллик план асосида ташкил этган. План бўйича корейс тилини ўрганиш курси очилди. Дарс беришга мутахассислар жалб этилди. Лекин ўқув қўлланмасининг йўқлиги тилни чуқурроқ ўрганишга ҳалақит бериб турган эди. Шу кезларда колхозга Жанубий Кореядан меҳмонлар келиб қолишди. Секция аъзолари дарҳол улар билан амалий алоқа боғлаб мавжуд муаммолардан хабардор қилишди. Меҳмонлар совет корейсларига ҳар томонлама мадад беришга тайёр эканликларини билдирдилар. Улар ватанларига қайтиб боргач, марказ адресига миллий кийимлар, ўқув қуроллари солинган посилка юборишди.

Секция турли хил юбилейлар, янги йил кечалари, миллий ўйинлар ўтказиш бўйича тавсиялар ҳам ишлаб чиқаяпти. Совет корейслари тарихини ўрганувчиларга ёрдам тарзида газета-журналлар, адабиётлар топиб бераяпти. Секция аъзолари миллий қўшиқлар ва рақсларга тушунадиган ҳамда ижро этадиган кексаларни ҳам излаб топдилар. Улардан фольклор ансамбли тузилди. Айни пайтда драма тўгараги ҳам ташкил этилди. Бу тўгарак келажакда корейс драма театри бўлиб қолса ажаб эмас.

Секциялар плани бўйича рус, ўзбек, қозоқ, корейс халқларининг миллий байрамлари ўтказилди. Байрам кунлари миллий кийимлар намойиш этилди, миллий таомлар тортилди, миллий ўйинлар уюштирилди. Бундан ёшлар ҳам, кексалар ҳам бениҳоя мамнун бўлдилар.

Навбатдаги тадбир эмас

Областимизда ташкил этилаётган маданий-маърифий, интернационал дўстлик марказлари секин аста омма қалбига йўл топиб бораяпти. Ғалаба, Оҳангарон районлари, Нариманов, Олмалиқ шаҳарларида тузилган маданий марказлар миллий эҳтиёжларни қондиришда ўзига хос усулларни қўлламоқда, олиб борилаётган тарбиявий ишларга жон бағишламоқда. Лекин бошқа шаҳар ва районларнинг идеология ходимлари маданий марказлар тузишга негадир шошилмаяптилар, буни навбатдаги бир кампания деб ўйламоқдалар. Бу нотўғри тушунчадир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумида ўлкамизда яшаётган барча миллат ва элатларнинг социал-иқтисодий ҳамда маънавий тараққиёти, эркин ривожланиш учун зарур шарт-шароитларни таъминлаб бериш муҳим вазифа қилиб қўйилди. Пленумда қабул қилинган қарорда «...қисқа муддат ичида талаб-эҳтиёжлар ўрганиб чиқилсин, маданий марказлар барпо этиш, турли миллий гуруҳларнинг тилларида ўқитиладиган мактаблар, синфлар, болалар боғчаларини кўпайтириш, тегишли адабиётлар, газеталарни нашр этиш масалалари ҳал қилинсин». деб аниқ кўрсатма берилди.

Миллий муносабатларни янада ривожлантириш бўйича олдимизга қўйилаётган вазифалар маълум. Демак халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга хизмат қилувчи кўнгилли ташкилот — маданий марказлар тузиш давр талабидир. Маданий марказлар кўпайса турли хил норасмий уюшмалар камаяди. Улар бевосита марказларга бирлашган ҳолда бир мақсад йўлида фаолият кўрсатишлари мумкин. Марказлар, секциялар норасмий уюшмалар билан мулоқот қилишдан қочмасликлари керак. Норасмий уюшмалар қўяётган масалаларни атрофлича ўрганиш, муаммоларни биргалашиб ҳал этиш зарур. Мунозараларда айниқса партия ходимлари, депутатлар фаол иштирок этишлари лозим. Улар норасмий уюшмалардаги оғишлар қандай хунук оқибатларга олиб келишини исботлаб беришлари, ўз ғояларини ёшлар онгига сингдиришлари, мавжуд муаммоларни тўғри, баҳамжиҳат ҳал этиш йўлларини кўрсатишлари керак. Агар мунозаралардан қочсак, ўзимизни четга олсак, унда партия ташкилотларининг обрўси қолмайди.

Миллатлараро муносабатлар билан шуғулланувчи комиссиялар, депутатлик группалари, маданий марказларнинг фаоллари омма кайфиятидан ҳамиша хабардор бўлиб туришлари зарур. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленуми қабул қилган қарорда ҳам миллатлараро муносабатларни соғломлаштиришга оид чора-тадбирлар комплексини ишлаб чиқиш ҳамда амалга ошириш партия комитетларининг, совет органлари ва жамоат ташкилотларининг ғоят муҳим вазифаси эканлиги алоҳида уқтирилди. Ҳар қандай миллатчилик кўринишларига қатъиян зарба бериш, миллатлараро адоват уруғини сочувчилар, жўрттага тўқнашувлар келтириб чиқарувчилар пайини қирқиш коммунистлар, партия ташкилотлари ва кенг жамоатчилик бурчи эканлигини ҳамиша ёдимизда тутмоғимиз керак.

Суҳбат давомида берилган тавсиялар ва йўл-йўриқлар идеология ходимлари учун бу йўналишдаги амалий ишларига катта ёрдам бериши шубҳасиз.

Ж. НОСИРОВ,

«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

● Семинар қатнашчилари интернационалчи жангчилар хотирасига ўрнатилган ёдгорлик пойига гуллар қўймоқдалар. Суратларни А. ЗУФАРОВ олган.

САХОВАТ

ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДА ИСТИҚОМАТ ҚИЛУВЧИ МЕҲНАТ ВЕТЕРАНИ, ПЕНСИОНЕР. Н. ШАДРИН ОБЛАСТИМИЗДАГИ ИККИ ИЛҒОР ПАХТАКОРГА ТРАНЗИСТОРЛИ РАДИО ПРИЁМНИКНИ СОВҒА ҚИЛДИ

САХОВАТЛИ, ориятли, меҳр-оқибатли одамлар билан учрашиб, суҳбатлашганда, уларнинг дил сўзларини тинглаганингда, қалбинг қувончларга тўлади, эзгу ҳиссиятлар жўш уради. Оржоникидзе районида истиқомат қилувчи меҳнат ветерани Н. Шадрин ана шундай ажойиб инсонлардан. У жамоатчи мухбир сифатида ҳам газетага ёзиб туради. Кўпгина фойдали фикрлари, маслаҳатлар, тавсиялар билан газетхонларни хушнуд этади. Уларни янгиликлардан хабардор қилади.

Н. Шадрин редакцияга йўллаган мактубларидан бирига «Биз сизлар билан, азиз пахтакорлар» деб сарлавҳа қўйган эди.

— Деҳқонларимизнинг умри кўпроқ далада ўтади,— деб ёзган эди у газетада босилиб чиққан ана шу хабарида.— Улар эрта тонгдан то қош қорайгунча далада бўладилар. Жазирама иссиқ ҳам, совуқ ҳам уларга писанд эмас. Эл-юрт ғамини ейдилар. Кўпроқ бойлик яратсам, деб ҳаракат қиладилар. Мен уларнинг бу қийин ва шарафли меҳнатларини қадрлайман. Ҳамма вақт уларга мададкор бўлсам, қандай қилиб бўлмасин кайфиятларини бироз бўлса-да кўтарсам дейман. Шу мақсадда турмуш ўртоғим билан маслаҳатлашиб иккита транзисторли приёмникни икки илғор пахтакорга совға қилишга аҳд қилганмиз.

...Сўнгра у биздан бу пахтакорларнинг исми ва фамилиялари, адресларини ёзиб юборишни илтимос қилган эди. Биз меҳнат ветеранининг илтимосини бажо келтирдик.

Сўнгра у биздан ўз совғасини пахтакорларга топшириб қўйишимизни сўради. Чунки ўзининг тоби йўқлигини, боролмаслигини айтиб, узр сўради.

Биз ўртоқ Шадриннинг илтимосига кўра пахтакорлар ҳузурига йўл олдик.

Бўка районидаги «Ленинизм» колхози Т. Азаматов бригадасида бўлиб, уста сувчи Ғайрат Ғаниев, Оққўрғон районидаги Ҳ. Олимжон номли колхоздан эса бригада бошлиғи Турқора Раҳимбердиевларга Н. Шадриннинг пахтакорни шарафловчи дил сўзлари битилган мактубини ва совғаларини топширдик.

Ҳар икки пахтакор ниҳоятда ҳаяжонланиб, миннатдорчилик билан совғаларни қабул қилиб олди. Бундай қараганда ғалати туюлади-да! Мутлақо танимайдиган, бегона одамнинг ўз бисотини бойитиши мумкин бўлган буюмни совға қилишни ихтиёр этса! Бу олижанобликдан, ҳайрли ишдан ким ҳайратланмайди дейсиз.

Ҳар икки пахтакор биздан ўзларининг миннатдорчиликларини, иложи бўлса, газета орқали Н. Шадринга етказишни илтимос қилишди.

Мана уларнинг мактублари:

«Ҳурматли ўртоқ Н. И. Шадрин!

Биз пахтакорларни эслаб, меҳнатимизни қадрлаб юборган совғангиз учун катта раҳмат. Ана шу ҳурматга яраша яна ҳам яхши ишлашга ҳаракат қиламан. Иложи бўлса сиз билан учрашиб, суҳбатлашиш ниятим бор. Имкониятингиз бўлса, қишлоғимизга меҳмон бўлиб келинг. Ҳимматингиз учун яна бир бор раҳмат.

Сизга ҳурмат ва салом билан Бўка районидаги «Ленинизм» колхози сувчиси Ғайрат ҒАНИЕВ».

«Ҳурматли ўртоқ Н. Шадрин! Менга юборган совғангиз учун миннатдорман. Бу совға бригадамиз аъзоларини ниҳоятда меҳнатни янада яхши олиб боришга ундайди. Сиз пенсионерлар биз пахтакорлар меҳнатини қадрлашларингиз бизни тўлқинлантириб юборди. Биз сизларга доимо сиҳатлик, саломатлик тилаймиз. Кўрсатилган эътибор ва ҳурмат учун катта раҳмат.

Сизларга ҳурмат билан Оққўрғон районидаги Ҳамид Олимжон номли колхоз 10-бригадаси аъзолари номидан Т. РАҲИМБЕРДИЕВ».

Ҳар қандай одам ҳам бу мактубларнинг мағзини чақар экан, ўйланиб қолади. Кўнгил-кўнгилдан сув ичади, одам-одам билан тирик, деб шуни айтадилар-да.

Ҳа, бу дунёда яхшиликка не етсин. Афсуски, кўп ҳолларда биз бу яхшиликни унутиб қўямиз. Ўз тирикчилигимиз, ўз ҳузур-ҳаловатимизни ўйлаб, ўз қобиғимизга ўралиб қоламиз. Одамлар ўртасида кейинги пайтларда меҳр-оқибат кўтарилиб бораётганлиги сабаби шундан эмасмикан? Яшириб нима қиламиз. Матбуотда ўқиб қоламиз, радиода эшитамиз, телевизорда баъзан

кўрамиз-ку! Бегоналар у ёқда турсин, баъзида, ҳатто туғишган ака-укалар, опа-сингиллар ҳам мол-дунё талашиб, бир тийин устида тишларини синдиришади. Бир-бирларига мушт кўтаришади, бир-бирларини куракда турмайдиган сўзлар билан ҳақоратлашади, юз кўрмас бўлиб кетишади. Булар инсонийлик, одамийлик туйғусини бир умр сезмайдиган одамлардир. Уларга Н. Шадриннинг саховати ниҳоятда эриш бўлиб туюлиши, ишонмасликлари ҳам мумкин. Афсуски, оз бўлса-да, орамизда бундай одамлар учраб туради. Лекин эзгулик, яхшилик уруғини сочишни ҳаётининг мазмуни деб биладиган бундай саховатли одамлар кўпчиликни ташкил этганига шукроналар айтамиз. Улар бор экан, ҳамиша яхшилик ва эзгулик ёмонлик устидан ғалаба қилади, деб ишонамиз.

Н. РИХСИЕВ.

Суратларда: Т. Раҳимбердиев ва Ғ. Ғаниевлар.

Хатлар „ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ" назоратида

ТЕКШИРИШЛАР, НАТИЖАЛАР, ЧОРАЛАР

● ОБЛАСТЬ халқ таълими бошқармаси бошлиғининг ўринбосари А. И. Абрамовдан Оҳангарон районидаги Телов қишлоқ Совети территориясидаги 36-мактаб ўқитувчиси П. Пўлатованинг хатига жавоб олинди. Унда хатда кўрсатилган камчиликлар текширишда қисман тасдиқланганлиги айтилади. Мактаб директори Ғ. Бойназаровга ўқитувчилар ўртасида муомила этикаси бўшашиб кетганлиги кўрсатилиб, уни яхшилаш зарурлиги таъкидлаб ўтилган.

● БИР группа Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветеранлари редакцияга ёзган шикоят аризаларида Бекобод шаҳридаги «Металлист» заводида ишлаётган Б. Туғалбоеванинг уй-жой шароити ёмонлиги кўрсатилган эди.

Шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Д. Қориевдан олинган жавобда ветеранларнинг хақли илтимоси инобатга олиниб Б. Туғалбоевага ҳамма қулайликларга эга бўлган бир хонали квартира ажратиб берилганлиги айтилади.

● «ИККИ хонали, 20 квадрат метр саҳнга эга бўлган уй-жойда олти жон яшаймиз. Ўн йилдан бери уй-жой шароитини яхшиловчилар қаторида навбатда тураман».

Чилонзор районидаги Большевик кўчаси, Унумли проезди, 1-уйда яшовчи М. Ваҳобованинг хатига уй-жойларни ҳисобга олиш ва тақсимлаш ҳамда шахсий уйларни назорат қилиш бошқармасининг бошлиғи Е. Я. Михайленкодан жавоб олинди. Унда М. Ваҳобовани квартира билан таъминлаш масаласи яқин кунларда Чилонзор район Совети ижроия комитетида кўриб чиқилиши ва ҳал қилиниши кўрсатилади.

● ЎН йилдан бери участка қуриш учун ер сўраб Пахта қишлоқ Совети раҳбарларига мурожаат қиламан. Лекин ҳеч қандай натижа йўқ, деб ёзади ўз хатида шу қишлоқ Советининг Больничная кўчасидаги 15-уйда истиқомат қилувчи П. Абдураззоқова. Хат бўйича текшириш ўтказилганда у 1987 йилнинг март ойида қишлоқ Советига участка қуриш учун ер сўраб мурожаат қилганлиги маълум бўлди. Хатида қишлоқ Советининг раиси А. Аюпов ҳар бир участка учун ер беришда минг сўмдан пора олади дейилади. Бу факт ҳам текширишда тасдиқланмади. Кейинги уч йил мобайнида қишлоқ Совети территориясида фақатгина беш кишига шахсий уй-жой қуриш учун ер ажратиб берилган. Шу кунларда Киров номли колхоз территориясидан 10 гектар ер ажратиб олиш планлаштирилган. Шу ер олингач П. Абдураззоқованинг талаби қондирилади, дейилади жавоб охирида.

БИЛИМИГА ҚАРАБ...

● Ўрта Осиё медицина педиатрия институти қошидаги медицина билим юрти ҳар йили болалар шифохоналарига 120 нафардан ҳамширалар тайёрлаб бермоқда. Сўнгги йиллар ичида бу илм муассасасининг моддий базаси анча мустаҳкамланди. Талабалар эгаллаган назарий билимларини амалиёт билан боғлашлари учун бирмунча қулайликлар яратилди.

— Маълумки, — деди биз билан суҳбатда билим юрти директори Мавлуда Зияева. — республикамизда болалар саломатлигини сақлашга СССР ва Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрликлари алоҳида эътибор бермоқдалар. Биз ёш мутахассислар тайёрлашдаги фаолиятимизни ана шу талаблар асосида ташкил этишга интилаяпмиз.

Билим юртида медицинага астойдил ихлос қўйган, кириш имтиҳонларидан муваффақиятли ўтган ёшларни қабул қилишга эътибор берилаяпти. Бу ўқув даргоҳи ўрта мактаблар билан ҳам яқиндан ҳамкорлик ўрнатган. Ўтган йили К. Зокирова, К. Муротова, Қ. Мамарасулова, Л. Парфенова, Ҳ. Имомова сингари педагоглар бу борада анчагина тарғибот ишларини олиб бордилар. Шундан бўлса керак, кириш имтиҳонларининг иккинчи босқичида ҳам бу ерда абитуриентлар гавжум бўлди.

Суратларда: имтиҳон пайтида.

Суратчи М. НАЗАРОВ.

ПИОНЕР ОРОМГОҲЛАРИДА

КИЧКИНТОЙЛАР, ДАМ ОЛИШ ҚАЛАЙ?

Яқинда Собир Раҳимов районидаги М. Ҳамраев номли 29-махсус ўрта мактабда бўлдик.

Каникул бўлишига қарамасдан мактабнинг орқа ҳовлиси ўқувчилар билан гавжум эди. «Аланга» номи билан аталувчи бу лагернинг учинчи мавсумида дам олувчилар сони янада кўпайди. Бу ерда ҳаёт сермазмун. Тарбиячилар деворий газеталар чиқаришиб, кўргазмали қуроллар тайёрлаш билан банд. Йўлакларга ранг-баранг байроқчалар осилган. Биринчи суҳбатдошимиз лагерь бошлиғи Сабоҳат Умарова бўлди.

— Мактабимиз қад кўтарганига 10 йилдан ошди,— дейди Сабоҳат опа,— шу йиллар мобайнида ёз, қиш, баҳор фаслларидаги каникулларда ҳам лагерлар уюштиряпмиз. Чунки шифокорлар шаҳарчасига яқин кўп қаватли уйларда асосан ёш оилалар истиқомат қилишади. Аёлларимиз ҳали қисқартирилган иш вақтига эга эмас. Қолаверса болаларнинг ўзлари кенг жойни яхши кўришади. Шунинг учун ота-оналар ҳамиша лагерь ташкил этиш тарафдори бўладилар.

Кичкинтойларни бу ерда қандай дам олаётганлари билан танишдик. Шундай хулосага келдикки, бундай лагерлар ечимини кутаётган баъзи муаммоларнинг ҳал бўлишига ёрдам берар экан. Аёлларнинг иш соатини қисқартириш, болалар тарбияси, ҳар хил кўнгилсизликларнинг олдини олиш, ўйин майдончаларини кенгайтириш...

— Уч ойга мўлжалланган лагеримизда,—дейди Сабоҳат опа суҳбатни давом эттирар экан,—100—120 нафардан 1—5 синфларнинг ўқувчиларини қабул қиламиз. Бу шунча ота-онанинг иш жойида хотиржам бўлиши деган гап.

Тўртта отряднинг ҳар бирида 25 нафар бола бор. Отрядлар аро «Қувноқ стартлар», асфальтга расм чизиш бўйича «Ҳар доим бўлсин қуёш», «Китоб — бизнинг дўстимиз», «Дўстлик фестивали» каби конкурслар ўтказамиз. Кинотеатрларга борамиз. Болаларнинг нутқини ўстириш биринчи галдаги вазифамиз.

Бизни яна бир нарса севинтирдики, латерь ҳақи арзон — бир ойга 8 сўм экан. Мева-сабзавот, сут маҳсулотларидан тайёрланаётган кунлик овқат бир сўмдан қиммат туради. Моддий шароитлари оғир ва кўп болали оилалардан ҳамда ота-онасиз болалардан пул олишмайди.

Ўйин хонаси, ётоқхона, ювиниш хоналари, ошхона ўқувчилар хизматида.

Лагердан қайтар эканмиз, Муҳайё Ғаниева, Моҳира Ғуломова, Мавжуда Бурхонова, Гулчеҳра Салимова каби педагог тарбиячиларнинг жонкуярлигидан қувондик. Кўзлари кулиб турган бу болакайларга кўп қаватли бинолар орасида эртаклар шаҳарчасига ўхшаш кўплаб спорт майдончалари, сузиш ҳавзалари қуриш лозимлигини орзу қилдик.

Г. ШЕРМАТОВА.

САЙИЛ ТАРАДДУДИ

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ А. Икромов номли маданият ва истироҳат боғи нафақат район аҳли, балки шаҳримиз меҳнаткашларининг ҳам севимли оромгоҳларига айланмоқда. Бу бежиз эмас албатта. Мазкур боғда уларнинг дам олишлари учун барча шароитлар мавжуд.

Чўпонотанинг энг сўлим ерларидан бирида фаолият кўрсатаётган ушбу боғда район умумий овқатланиш тресті, спорт комитети, маданият бўлими ходимлари ишдан ҳориб келган кишиларнинг дилларини хушнуд этиш, ҳордиқларини чиқариш учун қўлларидан келганча ҳаракат қилишаяпти. Деярли ҳар жума, шанба ва якшанба кунлари улар иштирокида турли хил тадбирлар уюштириляпти. Спортнинг сузиш тури бўйича ташкил этилаётган мусобақалар эса ёшу қарида катта қизиқиш уйғотмоқда. Боғда ташкил этилган «Туташ қалблар» дискоклуби туркум программаси ҳам кўпчилик диққат эътиборини ўзига жалб этади.

Айни кунларда боғ коллективи шу йилнинг 29 августида район партия ҳамда ижроия комитетлари билан ҳамкорликда ўтказиладиган сайилга тайёргарлик кўрмоқда. Мазкур сайилда республикамиз билан биродарлашган Тожикистон ССР делегацияси ҳам иштирок этади. Шаҳарликлар шу куни цирк санъати усталари, болалар боғчалари тарбияланувчилари томонидан тайёрланган ранг-баранг программаларни кўриш имконига эга бўладилар. Район ДОСААФ жамияти вакиллари эса ҳарбий амалий спорт турлари бўйича ўзаро баҳс юритишади.

Шу билан бир қаторда шу куни шаҳримизнинг таниқли ёзувчи ва бастакорлари, шоир ҳамда санъаткорлари билан учрашувлар уюштирилади. Амалий санъат музейининг кўчма кўргазмаси ташкил этилади. Ана шу вақтда жажжи кичкинтойлар ўз севган қаҳрамонлари иштирокида бир қатор мультфильмларни кўришлари мумкин.

М. ШОЮСУПОВА.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«ЎЗБЕКИСТОН КОМСОМОЛИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» НОМЛИ
ЧИРЧИҚ ИНДУСТРИАЛ ТЕХНИКУМИ

1989-90 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН
қуйидаги ихтисослар бўйича

КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ БЎЛИМЛАРГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

1201 — станоклар ва автомат линияларда металларга ишлов бериш,
1503 — трактор ва қишлоқ хўжалиги машинасозлиги,
1801 — электр машиналари ва аппаратлари ишлаб чиқариши,
1804 — корхоналар ва граждан бинолари электр ускуналарини монтаж қилиш ва улардан фойдаланиш,
2106 — энергия системалари асбоб ускуналари ва автоматика воситаларидан фойдаланиш,
2501 — органик моддалар ва юқори молекулали бирикмаларнинг химиявий технологияси,
2502 — ноорганик моддаларнинг химиявий технологияси,
3302 — электр иссиқлик техника ўлчовлари,
3306 — кимёвий бирикмалар сифатини аналитик назорат қилиш.

Техникумда ўқиш муддати —

— кундузги бўлимда: тўлиқсиз ўрта маълумотга эга бўлганлар учун 3 йилу 10 ой; ўрта маълумотга эга бўлганлар учун 2 йилу 10 ой:— сиртқи бўлимда — 2 йил, 7 ой.

Техникумга тўлиқсиз ўрта маълумот билан ўқишга кираётганлар — рус тили ёки ўзбек тилидан (диктант) ва 8 синф ҳажмида математикадан (оғзаки) имтиҳон топширадилар; ўрта маълумотга эга бўлганлар — рус тили ёки ўзбек тили ва адабиётидан (диктант) ва ўрта мактаб программаси ҳажмида математикадан (оғзаки) кириш имтиҳонлари топширадилар. Ўрта маълумот билан «органик моддалар ва юқори молекулали бирикмаларнинг химиявий технологияси», «ноорганик моддаларнинг химиявий технологияси, «Кимёвий бирикмалар сифатини аналитик назорат қилиш» ихтисослари бўйича ўқишга кираётганлар математика ўрнига химиядан (оғзаки) кириш имтиҳони топширадилар.

Ҳужжатларида «5» ёки «4» баҳолар қайд этилган кишилар барча ихтисослар бўйича техникумнинг кундузги ва сиртқи бўлимларига суҳбатлашиш йўли билан қабул қилинадилар.

Адрес: 702100, Чирчиқ шаҳри, Коммунистик кўчаси, 2-уй.

Ю. А. ГАГАРИН НОМИДАГИ 98-ШАҲАР МАКТАБ-ИНТЕРНАТИ

рус тили чуқур ўрганиладиган ва таълим ўзбек тилида олиб бориладиган 1-синфга Тошкент шаҳри ва унга туташган районларда истиқомат қилувчи ўқувчиларни

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ҳужжатлар 20 августгача қабул қилинади, ўқувчилар 4 маҳал овқат, кийим-бош ва ўқув жиҳозлари билан таъминланадилар.

Таълим ва болаларни боқиш учун тўланадиган ҳақ оилаларнинг моддий аҳволига боғлиқ.

Справкалар юзасидан қуйидаги телефонлар орқали мурожаат қилинсин: 42-35-34, 42-50-61.

Адрес: Тошкент шаҳри, 20-алоқа бўлими, Октябрь райони, Кўкчадарвоза, Архангельская кўчаси, 27-уй.

(«Комсомол» метро станциясидан қатновчи 27, 62-автобуслар, 8, 11-трамвайларнинг «Кўкчадарвоза» бекати).

МАКУЛАТУРА ТОПШИРУВЧИ ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ТАЙЁРЛОВ КОРХОНАСИНИНГ ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИДА
АВГУСТ ОЙИДА
ҚУЙИДАГИ КИТОБЛАРГА АБОНЕМЕНТЛАР ТАРҚАТИЛАДИ.

Саид Аҳмад, «ЖИМЖИТЛИК», ўзбек тилида.
В. Пикуль. «БИТВА ЖЕЛЕЗНИХ КАНЦЛЕРОВ»;
шунингдек топширилган макулатура учун бериладиган А. Р. Беляевнинг «ЧЕЛОВЕК-АМФИБИЯ», «ОСТРОВ ПОГИБШИХ КОРАБЛЕЙ» китобларига абонементлар тарқатилади.

Юқорида кўрсатилган китобларга абонементлар фақат 15 кг. макулатура топширилгандан кейингина берилади.

Макулатуралар гражданлардан фақат уларнинг турига қараб: газета, китоб-журнал, ўров қоғози ва рўзғор картони тарзида алоҳида-алоҳида дасталаб боғланган ҳолда қабул қилинади. Топширилган хом ашё учун 52-прейскурантга кўра ҳақ тўланади — 1 кг. макулатура учун 2 тийин.

Қабул-пункт магазинлари ҳар куни, соат 9 дан 18.00 гача очиқ, дам олиш кунлари — душанба, сешанба.

Қабул-пункт магазинларнинг адреслари:

Олмалиқ шаҳри, 1-магазин — Островский кўчаси, (марказий бозор территориясида): 2-магазин — М. Горький номли клуб.

Чирчиқ шаҳри, 1-магазин — Пионер кўчаси (11 ва 13-уйлар ўртасида); 2-магазин — Коммунистик кўчаси, 22-уй.

Бекобод шаҳри, 1-магазин — Аббосов кўчаси, 37-уй; 2-магазин — 12-микрорайон.

Янгийўл шаҳри, 1-магазин — Деҳқон кўчаси, 11-тупик.

Оҳангарон шаҳри, 1-магазин — Привокзальная кўчаси, 3-уй.

Тўйтепа шаҳри, 1-магазин — Ленин кўчаси («ВЛКСМ 40 йиллиги» кинотеатри яқинида).

Ангрен шаҳри, 1-магазин — Комсомол кўчаси, 52-уй; 2-магазин — 31-квартал, 10-уй:

Красногорск шаҳри, Совет кўчаси («Автосервис» территориясида).

Янгиобод шаҳри, Дукент посёлкаси, Октябрь кўчаси, 9-уй.

«ОБЛРЕМБИТТЕХНИКА»НИНГ ТОШКЕНТ КОРХОНАСИ

аҳолидан, корхоналар, ташкилотлар, муассасалар, колхозлар, совхозлар ва кооперативлардан қуйидаги хизматлар учун

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Холодильниклар, кир ювиш машиналари, пилесослар, электр устаралар, ҳамма системалардаги соатлар, микрокалькуляторлар, фотоаппаратлар, тикув машиналари, ёзув машиналари ремонти;

— заргарлик буюмлари ремонти ва уларни тайёрлаб бериш;

— метал гаражлар, дарвозалар, бостирмалар, тўрлар, тўсиқлар, панжаралар ва бошқа буюмлар тайёрлаш;

боғ-полиз инвентарлари ва асбобларини ремонт қилиш ва тайёрлаб бериш.

Буюртмалар Тошкент областининг барча шаҳар ва районлари участкалари ва Тошкент шаҳрида қабул қилинади — Пирмуҳамедов кўчаси, 2-уй (Госпиталь бозори яқинида). Маълумотлар олиш учун телефонлар—55-78-25, 55-81-67.

„СОТУВЧИ“ ҚОЧДИ...

«Тошкент ҳақиқати» ва область давлат савдо инспекциясининг қўшма рейди

Шикоят ва таклифлар дафтари ўша хизмат шохобчасининг юз-кўзи дейиш мумкин. Аҳолига қандай хизмат қилинаётганлигини кўрсатиб туради. Албатта уни раҳбарлар вақти-вақти билан кузатиб боришлари, шу важ ходимларга баҳо беришлари, кишиларнинг шикоятлари, мулоҳазаларига қараб аҳолига хизматни яхшилаб боришлари зарур. Минг афсуски, айрим хизмат соҳаларининг раҳбарлари хизматда компас ролини ўйнайдиган бу дафтарга лоақал йилда бир қарамайдилар. Фикримизни исботлаш учун баъзи аниқ мисоллардан келтириб ўтамиз. Янгийўл шаҳар савдо ташкилотига қарашли 6-киоск шикоят ва таклифлар дафтарини 1986 йилдан бери ҳеч ким кўрмаган десак ишонаверинг. Шунинг учун бўлса керак интизом, иш маромига риоя қилинмайди. Мана сотувчи М. Тожибоева сув дўконини соат ўн бир яримда очди. У бу ҳолни биринчи марта тасодифан деб исботлашга уринди, унга ишондик. Иккинчи бор текширдик. Соат 16 дан 30 минут ўтган. Лекин дўкон яна берк эди. Шундан сўнг бу ерда ҳар ким ўзи хоҳлаганича иш тутар экан, деган хулосага келдик.

Спиртли ичимликлар ўрнига салқин ичимликлар билан кўпроқ савдо қилиш, магазинлар, жамоат жойларида турли шарбат ва сувларни қуйиб сотишга кенг имкониятлар яратиб берилмоқда. Минг афсуски, ҳамма жойда хизматнинг бундай турига бирдек муносабатда бўлинмаяпти.

Янгийўл шаҳридаги 9-газ-сув дўкони. Бу ерда газ-сувдан бошқа бирон хил салқин ичимлик йўқ. Харидор сотувчи С. Шоаъзамовага икки стакан сувга пул берди. Текшириб кўрдик. 500 миллилитр ўрнига 460 миллилитр чиқди. С. Шоаъзамовага шуниси фойда. Ҳисоб-китоби оддий: 40 миллилитрдан уриб турса бир кунда қанча сиропни «иқтисод» қилганини изоҳлашга ҳожат йўқ.

Салқин ичимликлар сотиладиган сув дўконлари атрофидаги санитария аҳволи ҳақида икки оғиз сўз. Масалан 21-газли сув дўкони олди ахлатхонанинг ўзгинаси. Сотувчи Ш. Мансурованинг эса парвойи фалак. Гўё бунинг унга умуман дахли йўқдай. Бунинг устига бу дўкон кимга қарашли, иш тартиби қанақа, буни билиш қийин. Чунки бу ҳақда бирон белги йўқ. Ундан шикоят ва таклифлар дафтари сўралганда кўрсатишдан бош тортди.

Оҳангаронда яна ҳам қизиқроқ воқеаларга дуч келдик. 17-магазинга (мудири З. Кадзаева) қарашли пиво цистернасидан бир йигит олди-орқасига қарамай пивони кўпиртириб сотиб турибди. Қўли-қўлига тегмайди. Биз ҳам навбатга туриб уч литр учун пул узатдик. 2 сўм 40 тийин ўрнига кўзни бақрайтириб 3 сўмни киссага урди. Назорат харидн эканлигини билдирганимизда фамилиясини ҳам айтмай гапни чалғитиб қочиб қолди. Орадан беш минут ўтар-ўтмас сотувчи А. Қосимовнинг ўзи пайдо бўлди... Бундай юлғичлик, ўзбошимчалик ва тартибсизликнинг асл сабабини Оҳангарон шаҳар савдо идорасининг директори Н. Бриксина тушунтириб берар, деб ўйлаймиз.

Олмалиқ шаҳрида ҳам худди шундай воқеанинг гувоҳи бўлдик. Кон-металлургия комбинатининг ишчи таъминоти бўлимига (бошлиғи Л. Пан) қарашли 42-дўконда бу ташкилотга бегона — С. Галитчян ҳар килограммининг баҳоси 1 сўм 30 тийинлик музқаймоқ билан савдо қилаяпти. Уч тақсим музқаймоқ учун 39 тийин ўрнига 60 тийин, яъни 21 тийинни ортиқча олиб қолди. Сўнг музқаймоқ тортиб кўрилди; ҳар тақсимчадан яна 10 граммдан уриб қолибди. С. Галитчяндан сабабини сўрасангиз, елка қисади. Билмай қолган эмиш. Шу шаҳардаги 32-дўкон сотувчиси Ш. Усеинова икки стакан газ-сув сотаётиб, 20 миллилитр кам қуйди. 30-дўкон сотувчиси Ф. Мустафоева эса олма шарбатидан тайёрланган газли сувдан бир кишига 30 миллилитр кам берди. Текшириш давом эттирилди. Сотишга тайёрлаб қўйилган 30 литр олма шарбатининг ҳужжатини топиб бериша олмади.

Бундай тартибсизликлар ишчи таъминотига қарашли бошқа савдо тармоқлари текширилганда ҳам аниқланди. Шуни ҳам айтиш керакки, одамлар у ёқда турсин, автоматларни ҳам «йўлдан уришибди». Шарбатли сув учун пул ташлайсиз-у, стаканда нимранг сув пайдо бўлади. Кимга шикоят қиламиз. Қаршингизда эса темир.

Рейд давомида областимиз шаҳарларида салқин ичимликлар музқаймоқ, пиво сотишда жуда кўп камчиликлар борлиги аён бўлди. Чунончи, 54 та савдо тармоғи текширилганда шундан 44 тасида қонун-қоидалар бузилаётгани аниқланди. Сотувчилар харидорлар ҳақига хиёнат қилмоқдалар. Хизмат маданияти паст. Кўпгина дўконларда сув совутилмай сотилади. Жамоат жойларидаги газ-сув, шарбат, пиво сотадиган автоматларнинг кўпгина қисми ишламайди. Музқаймоқлар давлат стандарти талаблари бузилган ҳолда сотилмоқда.

Ўрни келганда шуни ҳам қайд этиш керакки, савдо ташкилотлари раҳбарлари ажратилган хом ашёларни тўлиқ олиш учун жон куйдирмаяптилар. Бекобод шаҳри савдо ташкилотидан мисоллар келтирамиз. «Тошкентпиво» корхонасидан олти ойда салкам 4 минг деколитр алкоголсиз ичимликлар, 117 минг шиша минерал сув, 0,5 минг деколитр шарбат олиб келинмади. Бу эса чанқовбосди ичимликлар билан савдо қилишга салбий таъсир кўрсатди. Қибрай алкоголсиз ичимликлар комбинатидан 12 минг деколитр квас кам олинди. Ана шу туфайли шаҳардаги кўпгина дўконлар, газ-сув автоматлари ишламай қолди, табиий бу ҳол аҳолининг ҳақли эътирозларига сабаб бўлди, лекин савдо ташкилоти раҳбарлари, бунга аҳамият бермадилар.

Бундай фактлар фақатгина Бекобод шаҳри эмас, областимиздаги бошқа савдо ташкилотлари учун ҳам таалуқлидир. Таъкидлаш лозимки, Қибрай алкоголсиз ичимликлар ва «Тошпиво» комбинатлари илгаридан планлаштирилган салқин ичимликларни етказиб бермаяптилар. Савдо ташкилотлари билан тузилган шартномалар тез-тез бузилмоқда.

Умуман олганда областимиз шаҳарларида чанқовбосди ичимликлар, музқаймоқ, пиво билан савдо қилиш аҳоли талабини қондирмаяпти. Бир томонда чанқовбосди ичимликларнинг хиллари кам бўлса, иккинчи томондан савдо қонун-қоидалари қўпол равишда бузилмоқда. Бу галги текшириш эса қонун-қоидаларнинг бузилиши камайиш ўрнига кўпайиб бораётганлигини кўрсатдики, у ташвиш уйғотади.

Хулоса қилиб шуни айтиш керакки, область савдо бошқармаси мазкур текшириш натижаларига алоҳида эътибор бериши, айбдорларга нисбатан жиддий чоралар кўриши ва салқин ичимликлар билан савдо қилувчи шоҳобчаларнинг мунтазам ишлаши, салқин ичимликларнинг хилма-хил бўлиши, шу билан бирга савдо қонун-қоидаларининг бузилишига йўл қўймасликнинг энг таъсирчан чораларини кўришлари лозим.

И. МАСАЛИЕВ,
область давлат савдо инспекциясининг инспектори.

Б. ПЎЛАТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

«ФОРД»ЛАР ЁНМОҚДА

● **АМЕРИКАНИНГ** «Форд» автомобиль кампанияси маҳсулоти бўлган машиналардан 652 таси ёниб кетиши оқибатида икки киши ўлиб, тўққиз киши ёнғин туфайли оғир тан жароҳати олганидан сўнггина кампания ярим миллиондан зиёд автомашиналарини эгаларидан қайтариб олишга қарор қилди.

Бу қарор 1984—1985 йилларда ишлаб чиқарилган машиналарга тегишли бўлиб, цилиндр блоки бошчасида дарз кетган жойлар бўлиши мумкин, деган эҳтимол назарда тутилган. 1986 йил декабрь ойидан бери «Форд» автомашиналари носозликларини аниқлаш билан шуғулланиб келаётган транспортдаги хавфсизлик масалалари миллий кенгаши дарз кетган жойлардан мойларнинг оқиб туриши ёнғинга сабаб бўлган, деган хулосага келган.

ИСПАНЧА ПАЛОВ

● **ИСПАНИЯНИНГ** порт шаҳри Бенидормнинг (Аликанти қишлоғи) 4 мингдан зиёд аҳолиси шаҳар марказидаги майдон томон ошиқишди. Улар ўзларининг севимли таомлари, маҳаллий маъмурият буюртмаси бўйича тайёрланган улкан Паэльяни (Испаниядаги паловнинг турларидан бири) тановул қилиш учун тўпланишди. Катта қозонга ошпазлар ярим тоннадан кўп сув қуйишди. Уч центнер гуруч, бир неча юз кило гўшт, кўкатлар, ёғ, зираворлар ва бошқа анъанавий маҳсулотлар билан тайёрланган таом барчага хуш ёқди. Маҳаллий газета мухбирларининг айтишларича, палов ажойиб бўлган эмиш.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»ГА ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОНЛАР! 1990 йил газета ва журналлари учун обуна қилиш давом этмоқда. Келаси йил ҳам «Тошкент ҳақиқати» газетасини мунтазам олиб туришни истасангиз шу кунларда унга обуна бўлишни унутманг. Бунинг учун «Союзпечать» агентлигига ёки иш жойингиздаги, ўқув юрти ва турар-жойингиздаги жамоатчи матбуот тарқатувчиларга мурожаат қилсангиз бўлади. Улар Сизни келаси йил матбуоти учун обуна қилиб қўйишади.

«Тошкент ҳақиқати»га обуна исталган муддат учун чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Газетанинг ОБУНА БАҲОСИ бир йилга — 7 сўм 68 тийин, олти ойга — 3 сўм 84 тийин.

ФУТБОЛ

ИККИНЧИ ДАВРА БОШЛАНДИ

● БИРИНЧИ лига командалари ўртасида иккинчи давранинг биринчи тур ўйинлари ҳақидаги хабаримиз билан танишар экансиз, сизларга иккинчи тур натижалари маълум бўлади. Кеча «Пахтакор» Ростов-Доннинг «Ростсельмаш» командаси билан учрашди.

Ўтган жума куни бўлиб ўтган биринчи турдаги учрашувлар ҳақида қисқача фикр юритмоқчимиз: «Пахтакор» Воронежнинг «Факел» клубини қабул қилиб, 1:0 ҳисобида (ягона тўпни 6-минутда И. Шквирин киритди) ғалабага эришди. Тошкентлик футболчилардан олдинги ўринда бораётган Ставрополь динамочилари ҳам бу турда мағлубиятга учрадилар. Улар Ярославлда «Шинник»дан 1:2 ҳисобида енгилишди. Шундай қилиб, «Факел» ва «Динамо» (Ставрополь) командалари билан оралиқдаги фарқни «Пахтакор» янада қисқартирди. Шу турда пешқадамлардан Марказий армия спорт клуби ва «Гурия» командалари биттадан очко йўқотишди. Пойтахт армиячилари Ботумида «Динамо» билан 2:2 ҳисобида дуранг ўйнашган бўлса, «Гурия» сафарда «Геолог» билан 1:1 ҳисобида дуранг қилди.

Шу турнинг қолган ўйинларида қуйидаги натижалар қайд этилди: АСК (Р) — «Таврия» — 1:0, «Спартак» — «Даугава» — 3:0, «Нефтчи» — АСК «Карпати» — 3:0, «Кубань» — «Кузбасс» — 5:3, «Қайрат» — «Ростсельмаш» — 1:0, «Металлург» —. «Нистру» — 4:1.

Кечаги учрашувларга қадар жадвалда қуйидаги командалар кучли олтиликдан ўрин эгаллаб туришибди: МАСК — 34 очко «Қайрат» — 31 очко, «Гурия» — 30 очко, «Факел», «Динамо» (Ст) командалари ҳисобида 27 тадан, «Пахтакор»да 26 та очко бор.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р. 11873. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б.—1657. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12